Nummer 42 Donderdag 20 October 1932 32ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

GRATIS!

Zij die met of na 1 October e.k. als lid tot de Vereeniging toetreden, ontvangen gratis het Koloniaal Weekblad over het laatste kwartaal van dit jaar (minimum contributie f 5.— 's jaars).

Crisis-Steuncomité voor Nederl.-Indië.

te 's-Gravenhage.

Bijdragen voor bovengenoemd Comité en bestemd tot leniging van den nood, waarin in Indië vele landgenooten en inheemschen, tengevolge van de economische wereldcrisis, verkeeren, worden gaarne ingewacht bij den Penningmeester van het Comité, giro No. 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West" kunnen voor hetzelfde doel gelden worden gestort of bijgeschreven.

Dat een ieder, naar zijn kunnen moge helpen! Ook kleine bijdragen zijn van harte welkom.

HET HOOFDBESTUUR.

De Jeugd en Indië.

Opstellen over een bezoek aan de Koloniale Tentoonstelling in het Westbroek Park te Scheveningen, van kinderen en pupillen van leden van „Oost en West" en van hen, die in de maand October tot onze Vereeniging toetreden, kunnen tot 1 November e.k. franco worden ingezonden aan het Hoofdbestuur, Korte Voorhout 6, Den Haag.

Voor bijzonderheden omtrent omvang van het opstel, leeftijd der kinderen, die kunnen inzenden en wijze van inzending, wordt verwezen naar de mededeeling onder bovengenoemd hoofd, voorkomende op bladz. 447 en 448 van het Koloniaal Weekblad No. 38 van 22 September 1932.

Namens het Dagelijksch Bestuur,
DE ALGEMEENE SECRETARIS.

Steunverleening aan werkloozen in Nederlandsch-Indië.

„De werkloosheid, bron van zooveel leed, heeft een nooit gedachten omvang aangenomen".

Aldus luidde het Koninklijk woord in de Troonrede van 20 September j.l. Het is ook op Nederlandsch-Indië van toepassing.

Talrijke cultuurondernemingen werden gesloten, groote bedrijven worden gaandeweg stilgezet. Veelvuldige ontslagen van Europeesche geëmployeerden en van Inlandsche en Chineesche hoofd-, vak- en handarbeiders stonden en staan daarmede in verband.

Einde 1930 werd op particulier initiatief te *Batavia* een *Centraal Comité voor steun aan werkloozen* opgericht; 36 locale comité's vormden zich op verschillende plaatsen.

Pa van der Steur, het Leger des Heils, de Amsterdamsche Maatschappij voor Jongemannen en andere particuliere vereenigingen stelden gronden ter beschikking van werkloozen. Het Algemeen Delisch Emigratie-Kantoor te Soerabaja opende weldra gelegenheid tot huisvesting van Inlandsche werkloozen. Sedert geven verschillende cultuurondernemingen in de Buitengewesten, in samenwerking met het Binnenlandsch Bestuur, gelegenheid aan ontslagen Javaansche arbeiders om langs de grenzen der perceelen gronden in bewerking te nemen.

Op 's Lands kosten werden werkloosheids-commissarissen aangesteld ter bevordering van samenwerking der steunorganisaties. Met 's Lands steun werden *cursussen* ten behoeve van jeugdige werkloozen opgericht. Verschillende belangrijke *reliefworks* werden door Regeering en Provincies ondernomen.

Ingesteld werden locale *arbeidsbeurzen*, met elkander verbonden door een *centrale arbeidsbeurs*. In Juni 1932 waren daarbij ingeschreven 2582 Europeanen, 7394 inheemsche en 2527 Chineesche werkloozen.

De actie van het Centraal Comité voor steun aan werkloozen wordt van Regeeringswege geholpen door geldelijke bijdragen tot de helft van hetgeen door particulieren wordt geschonken. Over 1931 bedroeg de Regeeringsbijdrage f 71.000. De 36 locale comité's hebben in 1931 aan werkloozen van verschillende landaard uitgekeerd f 88.000 en voor opneming in asyls f 18.000.

Met het oog op den toestand van 's Lands schatkist zal echter voortaan in plaats van directen geldelijken steun een aandeel worden gegeven in de opbrengst van Gouvernements-loterijen.

Gedurende 1932 zal voor steunverleening aan werkloozen stellig f 250.000 noodig zijn, waarvan een groot deel uit particuliere bijdragen zal moeten worden verkregen.

Ten einde de gelegenheid te openen om ook in *Nederland* geldelijke bijdragen te leveren ter bestrijding van het maatschappelijk euvel, dat ook in Indië de Overheid voor schier onoplosbare moeilijkheden plaatst, heeft zich in het begin van dit jaar te 's-Gravenhage onder leiding van den oud-Minister van Koloniën, oud-Vice-President van Ned.-Indië, den heer Ch. J. I. M. Welter, het *Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië* gevormd.

Het Comité is bijzonder erkentelijk voor hetgeen het tot dusver mocht ontvangen — ruim f 12.000 — en naar het Centraal Comité te Batavia kon overmaken. Maar er is veel meer, wel het tienvoudige noodig, om het groeiend aantal van degenen, die buiten hun schuld tot werkloosheid zijn geraakt, te steunen in hun strijd om het bestaan en hen te behoeden voor ondergang.

Het Comité voor Indië doet thans wederom een dringend beroep op alle *ingezetenen van Nederland* en vooral op de talrijke *oud-Indisch gasten* onder hen, om geldelijke bijdragen, zoo mogelijk periodiek, te leveren, door storting op het *gironummer 198000 van het Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië te 's-Gravenhage.*

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West" onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indiën en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad" en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Korte Voorhout 6. Den Haag), of in Ned.-Indië bij den Hoofdvertegenwoordiger te Malang Bromostraat 9.

Rondom de Curaçaosche begrooting voor 1933

door

W. R. MENKMAN.

In de zitting van den Kolonialen Raad van 7 Mei j.l. bracht, volgens de gedrukte notulen, de voorzitter de begrooting voor 1932 in behandeling. Het is duidelijk dat niet over deze begrooting is beraadslaagd, maar over die voor 1933; de gepubliceerde verslagen getuigen wel eens meer van onvoldoende correctie en ook deze drukfout — welke bij de arrestatie der notulen, in de zitting van 20 Juni niet hersteld werd — kan ter plaatse moeilijk tot misverstand hebben geleid. Voor hen evenwel, die op grooten afstand van de stukken kennis nemen — Kamerleden b.v. — moet het toch al reeds lastig genoeg zijn den Curaçaoschen begrootingsarbeid, betrekking hebbende op toekomstige, loopende en reeds verstreken jaren, te volgen en dan zal een foutief jaartal in een officieele publicatie de moeilijkheid nog even kunnen vergrooten. Het alphabetisch register op de notulen van 1931—1932 geeft aan dat de Raad in dat zittingsjaar niet alleen de begrooting voor 1933 vaststelde, maar bovendien een begrooting voor 1929 verwierp en er een voor 1931 goedkeurde; in de beide laatste gevallen ging het evenwel om wijzigingen van reeds eerder behandelde begrootingen. In het thans loopende jaar, 1932—1933, zal nu nog eens over het budget 1929 moeten worden beraadslaagd — de laatste wijziging waarvan door den Raad is verworpen — aangezien aan 's Raads oordeel is onderworpen geworden het ontwerp der verordening tot vaststelling van het slot der rekening voor dat jaar; die vaststelling moet in Curaçao geschieden, vermits ook de begrooting definitief(!) is vastgesteld bij koloniale verordening.

In Nederland kwam in 1930 een wijziging der Curaçaosche begrooting voor 1927 tot stand, in 1931 een wijziging van die voor 1928.

Niet alleen dat het in strijd lijkt met het begrip „begrooting", om jaren na dato nog wijzigingen voor te stellen — en dus achteraf sanctie te vragen voor vroeger buiten de begrooting om gedane uitgaven — maar zelfs tegen suppletoire begrootingen voor een nog loopend jaar kan bezwaar bestaan. Het vermoeden — of de zekerheid — dat later wijzigingen zullen moeten worden aangebracht kan het oorspronkelijke budget tot een inhoudsloozen vorm maken, zooals al eens in onze Staten-Generaal is betoogd geworden. En wie zal ontkennen dat dit euvel zich ook met betrekking tot Curaçaosche begrootingen heeft voorgedaan?

De Curaçaosche Raad staat er voortdurend aan bloot voor voldongen feiten te worden gesteld; zelfs wanneer voor het nog loopende dienstjaar suppletoir gelden worden aangevraagd is de kans groot dat de uitgave reeds heeft plaats gehad, of aan den voorgestelden maatregel reeds een begin van uitvoering is gegeven. Bovendien wordt er langs den weg der suppletoire begrootingen op gewerkt dat 's Raads beslissingen terugwerkende kracht zullen verkrijgen; het Bestuur brengt op de begrooting voor een toekomstig jaar een nieuwe uitgave — of een verhoogd bedrag voor een bestaande uitgave — om dan, nadat de toestemming van den Raad is verkregen en dit college zich dus over het principe heeft uitgesproken, bij suppletoire begrooting ook voor het loopende jaar geld aan te vragen voor hetzelfde doel. Dit laatste heeft ditmaal plaats gehad met betrekking tot de bezoldiging van een gouvernements-accountant en van de verpleegkosten van lands-patiënten in het St. Elisabeths gasthuis; in beide gevallen toonde de Raad wederom die tegemoetkomendheid welke dit college gewoon is aan den dag te leggen tegenover onregelmatigheden en onvolledige of vage toelichtingen, wanneer het slechts gaat om eenige duizenden, of eenige tienduizenden en er toch reeds een fait accompli aanwezig is. Of de onaangenamen positie, waarin de Raad telkens komt te verkeeren, van zijn vrijheid van beslissing beperkt te zien, niet mede een gevolg is van eigen, te conciliante houding?

De begrooting voor 1933, zooals half Februari j.l. ingediend, wees niet alleen geen deficit aan — werkelijk of gecamoufleerd door middel van een leeningpost — maar voorzag zelfs in een overschot der ontvangsten boven de uitgaven van een 20 à 25 mille; bij nota van wijziging — ingediend in de tweede helft van April — werd dit voordeelig saldo nog verhoogd tot bijna één ton. Gedurende de inmiddels verloopen 9 à 10 weken was n.l. gebleken dat de geest der bezuiniging nog altijd vaardig was over den Raad; op een aantal punten werd nu reeds vóór de mondelinge behandeling tegemoet gekomen aan den wensch tot versobering, in voorloopig en eindverslag tot uiting gekomen. Dat de Raad door dergelijke succesjes versterkt moet worden in de meening dat het Gouvernement niet zuinig genoeg is, of niet scherp genoeg begroot, ligt voor de hand.

Terloops moge hier nog worden opgemerkt, dat ook thans weder de redactie der van het Gouvernement uitgegane stukken niet altijd aan normale eischen van stijl en woordenkeus voldeden.

Wel verre van zich tevreden te stellen met de reeds bij de schriftelijke behandeling verkregen vermindering van uitgaven, hanteerde de Raad in de zitting van 7 Mei nog terdege het bezuinigingspotlood. Wat zich verleden jaar bij de mondelinge behandeling der begrooting voor 1932 had afgespeeld werd thans herhaald; allerlei posten werden — den gouvernements-gedelegeerde gehoord — bij amendement gereduceerd en hier en daar nam het Bestuur zelf tot vermindering het initiatief(?) Het totaal der uitgaven werd met bijna 14¾ ton — d.i. met ruim 20 % — verminderd, op het eerste gezicht een belangrijk resultaat, der moeite van den nachtelijken arbeid — de zitting duurde van des avonds 8 uur tot des ochtends half vier — wel waard. Of het een goede toestand is, dat van een eenmaal door het Bestuur — dus door organen die bij uitstek deskundig behooren te zijn — ontworpen begrooting, één derde van het aantal posten gewijzigd wordt, voor een goed deel staande een vergadering, is een andere zaak. Het is voor den lezer der verhandelingen niet twijfelachtig of talrijke bezuinigingen, welke nu op instigatie van den Raad tot stand kwamen, hadden — indien rationeel — door het Bestuur uit eigen beweging moeten zijn aangebracht.

Het bedrag, uitgetrokken voor bezoldigingen en toelagen van het politiepersoneel, werd ter zitting door het Bestuur verminderd met ruim 57 mille; de Raad echter deed er nog eens 62½ mille af. Eenige preciseering met betrekking tot de formatie welke in 1933 noodig en voldoende moet worden geacht werd van geen van beide zijden gegeven, wat in de lijn is van het ten vorigen jare door het Bestuur ingenomen standpunt, t.w. dat de organisatie te vergelijken is bij „een harmonica", en dat er desgewenscht altijd „mannetjes uitgekogeld" kunnen worden. Afgezien van den minder eleganten vorm dezer uitlating, deed het toen wel vreemd aan dat het Gouvernement de mogelijkheid van inkrimping bekeek in verband met den financieelen toestand, terwijl de sterkte van een politiecorps toch in de allereerste plaats afhankelijk is van concrete eischen, in verband met de handhaving van wet en openbare orde. Even weinig principieel als verleden jaar het Gouvernement, was ditmaal de Raad, door eenvoudig te decreteeren dat men voor zóó en zóóveel per jaar „toch wel een goede politie kan hebben".

Veel belangrijker reductie dan de politieuitgaven ondergingen de posten voor toelagen en duurtebijslagen, met bijna 196.000, vervoer van personen en goederen tusschen de eilanden onderling, met 70.000 en rente en aflossing van opgenomen kasgelden, met één millioen gulden; deze drie verminderingen echter werden als voorwaardelijke bedoeld. De Raad wenschte de bijslagen op de salarissen der landsdienaren, de kosten der stoomvaartverbinding tusschen Beneden- en Bovenwindsche Eilanden en de afbetaling op de schuld aan het moederland facultatief te stellen en zich ten aanzien van deze uitgaven nog niet te binden.

Om eventueel de vergoeding te kunnen betalen, door den rechter toegekend aan de belanghebbenden bij twee in 1929 onteigende plantages, moet een fonds worden gevormd, tot welk doel 25 mille werd uitgetrokken op de begrooting voor 1933. Indertijd — direct na den overval der Venezolaansche revolutionnairen — legde het Gouvernement met breed gebaar de hand op deze terreinen, ten einde „contrôle en zeggingschap" over deze verblijfplaatsen van vreemdelingen „ten volle te kunnen uitoefenen"; het noodzakelijke en doeltreffende van den maatregel werd niet nader toegelicht en de kosten kwamen er blijkbaar niet op aan. Thans, drie jaar na dato, lezen wij dat de geheele vergoeding — drie ton — onmogelijk in eens zou kunnen worden betaald en dat zelfs de wettelijke interest — 18 mille per jaar — een bezwarende post voor de Curaçaosche begrooting zal zijn. Men moet maar durven!

De raming der middelen is intact gelaten en er is dus een begrooting in het Publicatie Blad gekomen welke een overschot der inkomsten boven de uitgaven aangeeft van meer dan anderhalf millioen; waarbij dan rekening moet worden gehouden met de hierboven besproken facultatieve uitgaafposten — en met de groote kans dat de ontvangsten belangrijk zullen tegenvallen. Alles bij elkander een weinig houvast gevend budget.

Sommige posten op den middelenstaat geven intusschen nog wel aanleiding tot opmerkingen.

Zoo werd, als een der redenen waarom voor 1933 op een hoogere opbrengst der inkomstenbelasting werd gerekend dan voor 1932 was geraamd, aangevoerd dat de fiscus nog ontvangsten te verwachten had „van groote aanslagen" over vorige belastingjaren. Intusschen werd ook de raming voor 1932 verhoogd en wat er gedurende het eerste halfjaar binnenkwam rechtvaardigt die verhooging. Achterstand is er jarenlang geweest, cijfers evenwel — ook van hetgeen als oninbaar is moeten worden afgeschreven — zijn nimmer gepubliceerd en vroeger is de achterstand nooit in verband met de raming voor een toekomstig jaar ter sprake gebracht. De toestand is nu deze dat voor 1933 nagenoeg evenveel is geraamd als de bekende opbrengst in 1931 en meer dan de gemiddelde opbrengst in de jaren 1929—'31; volgens de toelichting bij den middelenstaat stond het „vrijwel" vast dat vóór 1933 op een hooger cijfer kon worden gerekend dan voor 1932 — aanvankelijk — was geraamd. Het is natuurlijk mogelijk dat hetgeen op zich zelf een misstand is, ten slotte ook nog voor 1933 de ontvangsten uit inkomstenbelasting hooger zal opvoeren dan anders, gegeven de tijdsomstandigheden, zou mogen worden verwacht; bij gebrek aan gegevens evenwel kunnen de mededeelingen van het Bestuur op dit punt niet worden gecontroleerd. Wel merkwaardig is het dat bij de mondelinge behandeling der begrooting de Bestuursgedelegeerde nu weer verklaarde dat de achterstand „niet groot" was.

Indertijd drong de Koloniale Raad aan op maandelijksche publicatie der ontvangstcijfers van middelen en inkomsten, in plaats van driemaandelijksche; het Bestuur meende toen dat het nagenoeg ondoenlijk zou zijn aan dit verzoek te voldoen. Gaat men echter de Curaçaosche Courant na van de eerste helft 1932, dan vindt men een middelenstaat over Januari gepubliceerd in het nummer van 1 April, een staat over Februari in het nummer van 6 Mei, een staat over Maart in het nummer van 3 Juni en een over April in dat van 8 Juli; het was dus wel degelijk mogelijk de cijfers maandelijks bekend te maken, alleen is men voortgegaan met de publicaties te laat te doen verschijnen. En dat ook dit laatste niet noodig was blijkt uit een bijlage bij het gewijzigde ontwerp tot wijziging der begrooting voor het thans loopende jaar, waarin een opstelling wordt gegeven der opbrengst van middelen en inkomsten gedurende de eerste helft van 1932; deze staat moet in de derde week van Juli aan den Raad zijn ingediend. Dat toen het bedrag der ontvangsten in Nederland nog niet vaststond is verklaarbaar, maar omderwille van een dergelijk detail — van geen overwegende beteekenis — behoeft men vooral in moeilijke tijden uiterst belangrijke gegevens toch niet onnoodig lang onder zich te houden. Terughoudendheden als deze geven blijk van achterlijke opvattingen.

Den stand van 's Lands kasmiddelen in Curaçao kon men aldaar tot dusverre te weten komen uit.... de Nieuwe Rotterdamsche Courant.

Toen verleden jaar Mei de begrooting voor 1932 was aangenomen, stond vast dat voor dit jaar gerekend werd op een opbrengst der middelen en inkomsten van 6.357.360 gld.; begin Juni j.l. werd het cijfer herzien en gebracht op 6.961.460 gld., om tweede helft Juli weder te worden gereduceerd en wel tot 6.539.552 gld. Het ligt voor de hand dat onder de tegenwoordige omstandigheden langer of korter tijd te voren gemaakte ramingen een nog betrekkelijker waarde hebben dan in normale tijden, maar men vraagt zich af welken zin het dan — bij zóóveel ongewisheid — kon hebben om de inkomsten voor 1933 te schatten op 7.298.250 gld., met de geruststellende verzekering er bij — gegeven in April j.l. — dat de ontvangstcijfers „vooralsnog" geen reden gaven tot ongerustheid. Het jaar 1931 bleef achter bij 1930, het thans loopende jaar zal achterblijven bij 1931 en dat 1933 weder een vooruitgang zal vertoonen lijkt allerminst aannemelijk, ook al zou dan alle achterstallige inkomstenbelasting worden aangezuiverd. Op een vraag welke reden het Bestuur had om met betrekking tot het vloeien der middelen in het volgende jaar — 1933 — optimistisch te zijn, terwijl het slechts enkele weken vroeger een somber stemmend overzicht had gepubliceerd aangaande de financieele resultaten des vorigen jaars — 1931 — bleef een antwoord achterwege. Voor de zooveelste maal had het Gouvernement kort achter elkander oogenschijnlijk conflicteerende mededeelingen gedaan en voor de zooveelste maal deed het geen moeite — of zag het geen kans — om op te helderen wat op het eerste gezicht niet klopte. Naast de donkere schaduwen zag het Bestuur „ook rose plekken, lichtend met beloften", zooals de gedelegeerde het dichterlijk noemde, maar met poëtische ontboezemingen beantwoordt men in 's Lands raadzaal geen zakelijke opmerkingen.

Twee posten van de raming der middelen maken een eenigszins vreemden indruk. Volgens het laatste koloniaal verslag werd schoolgeld geheven op twee openbare en drie geldelijk gesteunde bijzondere scholen; onder de algemeene benaming Schoolgeld echter wordt in de raming voor 1933 slechts het luttele bedrag van 20.000 gld. uitgetrokken. De Surinaamsche begrootingsstukken geven met betrekking tot dezelfde materie heel wat meer licht: voor 1933 geraamde baten uit schoolgelden 54000 gld. van de openbare, 96.000 gld. van de bijzondere scholen.

Een andere eigenaardigheid is dat in Curaçao onder de baten een wel wat onnatuurlijk groot bedrag wordt opgenomen onder het hoofd „alle andere ontvangsten", voor 1933 niet minder dan 143.200 gld.; in 1931 bracht dit „middel" zelfs ruim twee ton op en in de periode 1929—'31 gemiddeld bijna twee ton. Het lijkt niet voor tegenspraak vatbaar dat een zoo ver mogelijk doorgevoerde detailleering voor de ontvangsten even noodig is als voor de uitgaven.

De Raad heeft zich verwonderd over de mededeeling van het Bestuur dat in 1931 „een verlies van ettelijke duizenden guldens" was geleden door te groote lankmoedigheid bij het toepassen der subsidiaire hechtenis bij non-betaling van opgelegde geldboeten. Voor die verwondering bestond wel reden, niet zoozeer wegens het „verlies", als met het oog op het belang eener goede justitie.

Het spreekt van zelf, dat er ook deze keer weder gesproken is over het in Curaçao ingewortelde kwaad der overschrijdingen van toegestane credieten, ditmaal naar aanleiding van de op 1931 betrekking hebbende cijfers; er is o.a. in dit jaar drie ton te veel uitgegeven voor de politie en 40 mille te veel aan „onvoorziene uitgaven". Bij geen mindere gelegenheid dan de plechtige opening van het zittingsjaar had n.b. het Bestuur in 1930 den Raad beloofd, dat in het vervolg van het crediet voor onvoorziene uitgaven „een bescheiden gebruik" zou worden gemaakt; het eigenaardigste is dat naar zijn aard alreeds, de bedoelde begrootingspost heelemaal niet voor overschrijding in aanmerking kan komen. De achteraf gegeven toelichting bij een post van 135 mille, welke als gevolg van een „onwillig verzuim" ten laste van het crediet voor „onvoorzien" voor 1931 had moeten worden gebracht, kon den Raad niet bevredigen.

Aangezien gedane zaken geen keer nemen, konden ook ditmaal de discussies ter zake van de overschrijdingen geen groot effect hebben; alleen dreigde de Raad met forsche maatregelen bij eventueele *ernaring*. De klacht dat de landswatervoorzieningsdienst — de Raad ziet dezen dienst gaarne als een commercieel bedrijf opgevat — in 1931 een verlies van een ton had opgeleverd werd van bestuurszijde bij de mondelinge behandeling der begrooting voor 1933 beantwoord met een verhaal over de droogte, welke ook de Vereenigde Staten zou hebben geteisterd en aan de Amerikaansche steden „ontelbare millioenen" zou hebben gekost; de Raad kon daarmede naar huis gaan. Dat er niet meer ketelwater aan stoomvaartuigen wordt gesleten, werd door den Directeur toegeschreven aan het onverstand der belanghebbenden, die geen oog zouden hebben voor hun eigen voordeel, een critiek welke — van deze zijde afkomstig — wel een diepen indruk zal gemaakt hebben in scheepvaartkringen.

Wordt vervolgd.

Brieven van H. F. Tillema.

Op reis door Borneo.

5 Juli 1932, de Resident komt in Apokajan.

Een historische datum!

Ruim 30 jaar geleden heeft Nieuwenhuis op zijn even gevaarlijken als moeilijken tocht dwars door Borneo ook „Apokajan", bezocht. De streek grenst aan Engelsch gebied. Het bleek, dat de bewoners van dit Engelsche gebied in voortdurende onmin leefden met de bewoners van Apokajan. Ingrijpen van Engelsche zijde zou hiervan een gevolg zijn; zeer ongewenschte politieke gevolgen zou dit na zich sleepen. De regeering besloot daarom dit te voorkomen door er een bestuurspost te vestigen. Als zetel hiervan werd Longnawang gekozen, omdat in die plaats de stam was gevestigd, wier hoofden de hegemonie over de andere stammen uitoefenden. Onze komst bracht mee: ingrijpen in ontoelaatbare gewoonten, beknotten van hun macht. Dit zouden ze natuurlijk onaangenaam vinden. Men zou b.v. de heilige gewoonte, het wreede koppensnellen, de oorzaak van allen strijd, moeten tegengaan. Waar deze wreede gewoonte echter van dit volk de zuil is waarop hun godsdienst geheel rust, zouden moeilijkheden niet uitblijven. Door de uiterst geïsoleerde ligging van het land, de afwezigheid van gemakkelijke verbindingen zou men onmogelijk bij opstanden e. d. snel hulp kunnen brengen. De sterke arm was noodzakelijk, de aangewezen plaats voor vestiging: Longnawang. Deze kampong werd dus een militaire post. De commandant werd tevens belast met het burgerlijk bestuur. Aan het koppensnellen is een einde gemaakt: in heel Apokajan heerscht thans rust en orde, de militairen hebben hun plicht gedaan! (Ik merk even op dat de Dajaks een dociel goedaardig slag menschen zijn!)

Het is bekend, dat er in den grooten Indischen Archipel tal van „posten" zijn geweest, waar de officier-kommandant tevens civiel-gezaghebber was. Men weet ook, dat er onder die functionarissen goede bestuurders zijn geweest, mannen, die met volle toewijding onder vaak zeer moeilijke omstandigheden een zegen voor de bevolking werden. Langzamerhand zijn dergelijke posten opgeheven, is het bestuur in handen gelegd van ambtenaren, die voor die functie waren opgeleid, die ervaring hadden van bestuursmethoden, die het *besturen* hadden geleerd, aan wie *gelasten* vreemd was. Er zijn thans nog maar enkele plaatsen waar de militair ook burgerlijke functie's bekleedt. Met begrijpelijk leedwezen ziet de militaire stand die posten voor zich verloren gaan. Immers onder de officieren zijn tal van personen wien het besturen van een primitieve bevolking groote voldoening geeft; voor velen is 't een roeping! Er komt nog bij dat er ook wel eens een „potje" kon worden gemaakt. Het salaris van een kapitein-gezaghebber is *f* 950,— per maand; het tournée-geld (patrouillegeld zegt de militair) was ruim, zoodat ook hiervan werd overgehouden. (Het is thans tengevolge van de bezuiniging verminderd!)

Ik heb nu 6 maanden in Apokajan rondgekeken en dank zij de medewerking van den arts off. v. gezondheid, den heer De Rooy en dien van den 1sten luitenant Antonio heb ik veel gezien en gehoord. Zoo blijkt b.v. uit de onderzoekingen van dezen dokter-hygiënist, dat in alle kampongs malaria heerscht. In alle kampongs komt „krop" voor, in een enkele is zelfs 100 % der bevolking er door aangetast! Als gevolg dier ziekte komen vele gevallen van onnoozelheid voor: in een kampong was 5 % der bevolking volslagen idioot! (voor een stad als den Haag zou dit beteekenen: ± 22500 stuks volslagen hulpelooze menschen). Als men nu weet, dat idiotie samenhangt met krop, dat die ziekte bestreden kan worden met joodhoudend zout; als men verder weet, dat er door de medici te Longnawang herhaaldelijk op gewezen is, dat het hard noodig was, maatregelen ter bestrijding te treffen, krijgt men geen hoogen dunk van de toewijding der sanitaire autoriteit te Bandjermasin, die terzake de beslissing in handen had. Gelukkig is in deze dagen de Resident, de heer v. Suchtelen in Apokajan geweest. Die kwam, zag niet eens die heele erge kampong maar.... telegrafeerde om joodhoudend zout! Hij gelastte verder dat de prijs van 0.6 K.G. zout, thans *f* 0,50 (!) op *f* 0,25 moest worden gesteld. Dit is een voorloopige maatregel, want die prijs is voor de arme bevolking nog te hoog!

Ik merkte reeds op, dat malaria in dit hoog gelegen land veel voorkomt. Uit de onderzoekingen van De Rooy is gebleken, dat de menschen de infectie opdoen in de kampongs en niet op de ladangs (velden) zooals men vroeger veronderstelde. Door het verhinderen van de vorming van broedplaatsen voor muskieten kan de ziekte worden bestreden. Dit is, dank zij de meestal gunstige ligging der kampongs, mogelijk. Geld zal het niet kosten, wel arbeid door de bevolking verricht. Een groote zegen voor die bevolking is het nu, dat thans in de beste samenwerking van den Resident met den Ass. Resident, den heer Israëls, de zaak eindelijk flink wordt aangepakt. Met Longnawang als voorbeeld te beginnen! De varkens worden ondergebracht in omheiningen op de heuvels bij de Kampongs; de zeer ondoelmatig geplaatste paggen (omheiningen) om de huizen worden verwijderd, noodeloos boom- en struikgewas opgeruimd, zoodat licht en lucht kunnen binnentreden; afvoergoten aangelegd, waardoor de moerassen achter

de huizen zullen verdwijnen; de paden worden in behoorlijken toestand gebracht; leeg staande krotten worden opgeruimd. In 't kort, Longnawang wordt zoodanig geassaineerd, als dit met het oog op de primitieve bevolking mogelijk is. (Een niet oplosbare zaak is de defaecatie; het zal vermoedelijk vreemd aankomen, dat men in de huizen vaak een varkentje aan een poot vastgebonden ziet. Dit is het „huiszwijntje", dat tot taak heeft de faecaliën van kinderen en zieken op te ruimen!)

Waar de kampong Longnawang tegenover het militaire kampement ligt, er van gescheiden door de Kajanrivier, is controle op de uitvoering van de assaineering en het latere toezicht op goed functionneeren gemakkelijk. Maar minder eenvoudig, dan men denkt. Er bestaat n.l. geen vaste verbinding tusschen de oevers der rivier, zoodat men gebruik moet maken van een prauwtje. En nu leert de praktijk, dat men alleen bij noodzakelijke gevallen naar den overkant gaat! De kampong wordt dan ook weinig bezocht: ik was hier ± 180 dagen en ik ben er geen 10 keer geweest. Was er nu een brug, dan zou men elk oogenblik van den dag de kampong kunnen bezoeken en b.v. 's avonds of 's ochtends een wandeling maken en al wandelende inspecteeren. Een verder niet gering voordeel zou zijn: veel meer toevallig contact met de bevolking dan thans; men staat er nu te veel naast. Er zou nog een voordeel aan verbonden zijn: het landschapsziekenhuisje staat niet *in* de kampong, maar op militair gebied. Verplaatsing naar de overzijde is, hoe gewenscht ook, in den tegenwoordigen tijd te kostbaar. Door den aanleg van een brug zou een zieke Kenja veel gemakkelijker bij den dokter komen en deze bij hem — dan thans. Van militaire zijde bestaan tegen het plan bezwaren, die echter wel ondervangen kunnen worden.

Het *moet* in het belang der bevolking — (ik merk even op dat een rottan brug, waarvan er tal van voorbeelden in Apokajan zijn, met een paar honderd gulden aangelegd is!)

De bewoner van Apokajan rekent bij de waardebepaling der goederen met „ringgits" (rijksdaalders) indertijd door „docter ringgit" (Dr. Nieuwenhuys) ingevoerd. Nu moet men uit dit feit niet afleiden, dat hier veel geld in omloop is. Het tegendeel is waar! De bevolking is zeer arm! Geld is er bijna niet! Kleingeld is hier zeer schaarsch: ik betaalde een Kenja, voor geleverd werk met een papiertje van *f* 10,—. Hij kon het ter plaatse niet wisselen! En na ruim twee weken had hij 't nog niet klein kunnen krijgen. De bevolking *ruilt!* Ze heeft in de 20 jaar van ons bestuur nog niet met geld leeren omgaan. Ze verkoopt b.v. een ei niet voor centen, maar ruilt 't tegen tabak. Een dergelijke volkshuishouding leidt niet tot vooruitgang op economisch gebied. Daarom heeft de Resident bij zijn vertrek het voorradige bankpapier meegenomen, om dit te wisselen tegen centen, halve stuivers, stuivers, enz.

Het zal den lezer wel interesseeren hoe men hier geld vervoert: het wordt verpakt in een stevig houten kistje, dat verzegeld wordt. Om het kistje bindt men het einde van een ± 20 meter lange rottan, die aan het andere einde voorzien wordt van een drijver van een licht soort hout. Dit alles om de kans van verloren gaan in de stroomversnellingen zoo gering mogelijk te maken. Door den invoer van veel kleine pasmunt hoopt de Resident het middel te hebben gevonden, met kans op succes ook het bedelen tegen te gaan. Dit bedelen is een nationaal kwaad! Als allen meewerken, t. z. t. alles *koopen* met munten, zoo min mogelijk tabak en zout *cadeau* doen, leert de bevolking met geld omgaan, leert ze ook het bedelen af, wat een flinke stap vooruit zal zijn op den weg der ontwikkeling.

Op allerlei wijzen toonde de bevolking, dat ze de komst van den hoogen Heer uit Bandjermasin zeer op prijs stelde! Het was dan ook de eerste maal dat „Apokajan" door een Resident werd bezocht. Met den Ass. Resident werden verschillende dringende zaken besproken. De dokter, de heer De Rooy, werd benoemd tot civiel gezaghebber, totdat er voor den thans afgetreden kapitein een vervanger is. Eenige kwesties over het bezit van bouwgrond werden opgelost: er is recht gedaan. De Resident is na een paar dagen weer vertrokken; de Ass. Resident bleef. Ik heb eenige tournées met hem en den heer De Rooy meegemaakt. In deze 28 dagen is er heel wat *bestuurd*.

De militair heeft met groote inspanning den vrede gebracht. En met eere! Maar nu is zijn taak afgeloopen. Ik merk tot slot op, dat een kapitein-gezaghebber *f* 950 verdient, dat de luitenant *f* 100 ontvangt voor civiele bemoeiingen, dat de kapitein kan worden gemist, omdat het kleine garnizoen best door een eersten luitenant kan worden bestuurd en dat een bestuursambtenaar *f* 550 verdient, zoodat er maandelijks *f* 500 op salarissen kan worden bespaard.

Zooals ik reeds hierboven vertelde, is vooral om internationale politieke overwegingen den strijd onder de stammen bedwongen. Met het verbod van koppensnellen evenwel heeft men groote geestelijke waarden van de bevolking vernietigd. De Kejan meende n.l. zich kracht, gezondheid, welzijn te halen door een kop te snellen. Niet in evenredigheid met dit groote verlies is wat er voor in de plaats is gegeven. Wel is waar zijn er twee schooltjes opgericht, één in Longnawang en één in Ma-Djallan. Aan het hoofd van het eerste staat een Javaansch fuselier, die zeer zijn best doet, maar nooit wordt gecontroleerd.

Bij hun bezoek aan Longnawang hebben de Res. en de Ass. Res. ook de schooltjes bezocht. Of de resultaten van het onderwijs bevredigend waren, weet ik niet precies. Voor het vellen van een juist oordeel zouden periodieke inspecties noodig zijn. Ik meen te weten, dat men het onderwijs te mechanisch vond. Op geestelijk gebied moet hier dus nog van alles worden gedaan!

H. F. TILLEMA.

Longnawang, 31-7-'32.

In Memoriam Dr. Ir. J. W. IJzerman.

Zoo is dan Yzerman ten grave gedaald na een lang en nuttig leven; wie kende hem niet die forsche, flinke grijsaard, die door den dood op ruim 81 jarigen leeftijd midden uit zijn werk aan ons werd ontnomen. Op jeugdigen leeftijd, hij was nauwelijks genie-luitenant, trok de Oost hem aan, daar wachtte hem forsch werk: de aanleg der Staatsspoorwegen op Java in het Westen tot Djogja, in het Oosten tot Solo, daartusschen was de N. I. S. geschoven, die Midden Java tot groot onheil later voor onze S. S. verbinding Solo-Djogja, wachtte hem.

Zoo toog de jonge Yzerman naar Java en hij onderscheidde zich ras; zijn belangstelling was onverzwakt, zoo en passant troffen hem de oude bouwwerken dier Hindu-Javanen, waarvan men het een of ander wist, maar feitelijk behoorlijk onderzoek, tja, daar zorgde Yzerman voor; de Borobudur, het Prambanan-complex, alles bij Djogja gelegen, trokken hem en Yzerman dacht daar het zijne van te moeten hebben en hij heeft niet stil gezeten door zijn toedoen werden de belangstelling en de ijver voor de archaeologie gewekt; het werd trouwens meer dan tijd, want alles lag niet alleen te verwaarloozen, maar men haalde rustig of het zoo hoorde, beelden en steenen weg, die later voor de restauratie zoo hoog noodig bleken te zijn en den oudheidkundigen dienst de noodige moeilijkheden gaven.

Maar het was niet alleen op Java, dat zijn arbeid en zijn kennis gevraagd werden, de Ombilin-kolenvelden moesten in exploitatie komen en daarvoor was een spoorlijn noodig naar de kust, toen beslist was de Westkust, moest een kostbaar werk gemaakt worden voor den afvoer naar Padang en zoo ging Yzerman daarheen en begon toen daar zijn bekwaamheden ten beste te geven. Maar ook hier werd zijn aandacht getroffen door iets anders: dat geheimzinnige binnenland trok hem, daar moest hij heen: Sumatra doortrekken van West naar Oost, dat moest gebeuren en hij deed het; zijn tocht is beschreven zoo uitvoerig, dat het nageslacht daar nog veel aan heeft. Ook voor hem brak de tijd aan, dat hij als hoofd-ingenieur Indië ging verlaten, doch hij zou er weer terugkeeren.

In Nederland gekomen, was voor hem met zijn onverzadelijken werkkracht genoeg; het Aardrijkskundig Genootschap legde beslag op hem en als voorzitter was hij jarenlang een sieraad; in den Haag beland werd hij ook gewonnen voor het Koninklijk Instituut voor Taal- en Land- en Volkenkunde van N.-I. en toen de dood hem opeischte, ging hij heen als voorzitter van dat Instituut. De Petroleum-industrie wist te bewerken, dat hij in haar gelederen kwam en jarenlang heeft hij in den sfeer van de Koninklijke gezeten.

Yzerman als mensch: hij bezat den eenvoud van den waren Christen, nooit is zijn omhoog stijgen op den maatschappelijken ladder verleiding geweest, dat het hem naar het hoofd steeg. Hij bleef den eenvoudigen, beminnelijken Yzerman, die toch zich wist te doen gelden. Het doe wel en zie niet om was voor hem spreekwoordelijk; velen hebben aan hem een levenspositie, hun levensgeluk te danken; anderen wisten in finantieelen tegenspoed, dat bij hem een beroep niet tevergeefs was.

Wie hem van nabij kende, moest nog hooger eeren, wat Yzerman als mensch waard was dan al zijn verdiensten, hoe verstrekkenden van aard ook, want wat ik aanhaalde boven, is slechts een gering deel van wat zijn stalen werkkracht produceerde.

Zijn doctoraat in de technische wetenschap, hem door Delft gegeven, was dan ook meer dan verdiend en de technische hoogeschool te Bandoeng heeft aan zijn werken het levenslicht te danken; daarvoor vertoefde hij een tijdlang in N.-I.

Ik weet, dat Yzerman niet zou willen, dat teveel over hem gezegd werd; als mensch heeft hij zich een ongeëvenaarde dankbaarheid in wijden kring weten te veroveren, dat staat boven alles uit en zijne verdiensten als ingenieur, als geleerde mogen zeer hoog, ja buitengewoon hoog staan, maar in deze domineerde de Christen.

Hij ruste in vrede.

Mr. Drs. P. A. F. BLOM.

Van Week tot Week.

Van Maandag 10 tot Zondag 16 October.

Het verluidt dat de G. G. voornemens is in September van het volgend jaar een reis door den Grooten Oost te maken. Gelukkig dat dit bericht uitgeseind werd, anders had het wel eens telaat h. t. l. ontvangen kunnen zijn.

Het Volksraadslid Van Lonkhuyzen heeft aan de regeering gevraagd, of zij bereid is op korten termijn wettelijke maatregelen te nemen tot beperking van den arbeidstijd en den import van nieuwe krachten in Ned.-Indië.

*In een Engelsch blad werd beweerd dat er onderhan*delingen gaande waren tusschen de Ver. St. v. N. A. en Portugal over den verkoop van Portugeesch Timor; waarop uit Lissabon, natuurlijk, een dementi volgde.

*De begrootingscommissie heeft besloten een reëele be*grooting op te maken. De basis van ƒ 300.000.000 wordt noodig geacht om tot een sluitend budget te komen. Het verluidt ook nog dat eenige belastingverhoogingen en verbetering van het belastingstelsel worden voorgesteld. Hoe kan een *reëele* begrooting maatregelen bevatten die toch wel niet uitgevoerd zullen kunnen worden?

De mijnlegger Krakatau is omstreeks half één, in ondiep water, terwijl een golf over het mijnendek sloeg, gekenterd en omgeslagen in het Ooster-vaarwater van Soerabaja. De commandant, overste Jager, die gezien had, dat de Krakatau niet recht kon worden gehouden, heeft het schip full speed op de bank laten loopen, waardoor het behouden bleef.

De bemanning is volledig gered. Vijf opvarenden zijn licht gewond.

Er zijn besprekingen gaande inzake de samenvoeging van de diensten der Opium- en Zoutregie.

*Het gemeentebestuur van Batavia kondigt aan: opvoe*ring van de reclamenrechten, invoering van een brandverzekeringsbelasting, verdere salariskorting en personeelsbezuiniging.

Uit Singapore arriveerde de kapitein van den Britschen Generalen Staf R. A. Grant Taylor, ter kennismaking met de groote garnizoenen op Java. Hij zal de oefeningen in het Malangsche bijwonen. Voor den duur van zijn verblijf is aan hem toegevoegd de kapitein van den Generalen Staf M. Engles.

Het Legerbestuur zou de afvloeiing uitstrekken tot de jonge officieren van gezondheid, die in Nederland op uitzending wachten en hierin hebben bewilligd, zoodat de betrokkenen ontheffing van hun verbintenis kunnen krijgen.

De minister van koloniën maakte bekend, dat bij de op 12 Oct. gehouden openbare inschrijving voor de 5 % Ned. Ind. guldenleening 1932 inschrijvingen zijn ontvangen tot een totaal nominaal bedrag van ƒ 44,465.000. Daarvan werd niet aanvaard een bedrag van ƒ 9.566.000; de overige ontvangen inschrijvingen ten beloope van ƒ 34.899.600 werden ten volle en van het te voren verzekerde bedrag aan deenemingen een som van ƒ 5,900.400 toegewezen.

Onder zeer groote belangstelling is door den Gouv. van Midden-Java te Oengaran, den 14den j.l. het door het Leger des Heils opgerichte sociaal tehuis voor vrouwen en meisjes, slachtoffers van de crisis, geopend.

*De Regeering heeft machtiging verleend tot het aan*leggen van een weg tusschen de ondernemingen Wingfoot en Normark, hetgeen werk verschaft aan het overcompleet der arbeiders van de Wingfoot-ondernemingen, ruim duizend personen, voor den tijd van een half jaar.

De bij den Volksraad ingediende ontwerp-ordonnantie betreffende de afschaffing van het invoerrecht op weefgarens en op grondstoffen ter vervaardiging van garens zou verband houden met de pogingen van de Internationale Crediet- en Handelsvereeniging te Rotterdam, die de stichting van een textielnijverheid op Java beoogen. Of de voorgenomen stap tot verdere industrialiseering van het, van nature landbouwende Java, voor haar bevolking heilzaam zou zijn, is een vraag, die wel de ernstigste overweging verdient, *alvorens* men tot dien stap overgaat.

Het aantal motorrijtuigen in de provincie West-Java is, goeddeels als gevolg van de malaise, met ongeveer 5000 verminderd.

De cons.-gen. der Ned. te Sydney, de heer Staal, heeft aan het dept. v. L., H. & N. geseind: „In de preferentie voor thee en ruwe sisal is geen wijziging gebracht door de oeconomische conferentie te Ottawa. De rechten op sisal-garens van 12 lea en minder bedragen voor deze artikelen uit Britsche landen 30 procent en voor de rest der wereld 50 procent ad valorem. Voor meer dan 12 zijn de rechten respectievelijk 10 en 25 procent. Practisch zijn alle rechten en tarieven verhoogd, waardoor de Britsche preferentie is vergroot."

*In Noord-Malang zijn eenige duizenden bouws vrijge*komen suikergronden op intensieve wijze door de bevolking met voedingsgewassen beplant die een goeden oogst beloven.

*Volgens de jongste schattingen van de suikerproefsta*tions bedraagt het beplante areaal in 1933 115.389 H.A. of 57.6 procent minder dan in 1931. De vermindering werd voor 1932 geschat op 29.197 H.A. of 14.6 procent.

De directeuren van de dep. van L. H. & N. en van B. B. hebben aan de regeering advies uitgebracht inzake de maatregelen te nemen ten aanzien van de suikerindustrie.

Geadviseerd wordt tot de instelling van een centrale verkoopsorganisatie, door welke alle suikerverkoopen dienen te worden tot stand gebracht. De instelling van een dergelijke organisatie dient echter afhankelijk te zijn van de volgende desiderata:

de organisatie zal in Nederlandsch-Indië moeten worden gevestigd;

het bestuur zal onder zijn leden tellen een vertegenwoordiger van de Javasche Bank;

de belangen der minderheden moeten deugdelijk beveiligd worden;

de regeering en de belanghebbenden zullen jaarlijks besprekingen voeren omtrent het te beplanten areaal.

Het heet dat de Java-delegatie bij den Int. Suikerraad in principe bereid is de voorstellen aan Cuba in Ostende gedaan, te herhalen.

Naar men weet, heeft Cuba zich reeds bij voorbaat bereid verklaard, die voorstellen aan te nemen.

Door deze oplossing mag men het zeker achten, dat Cuba zijn aanstaanden oogst op niet meer dan 2 millioen ton zal fixeeren.

De Vereeniging voor de Theecultuur en de Vereeniging van Thee-Importeurs hebben in een adres aan de 2e Kamer hun bezwaren tegen de voorgenomen verdere verhooging van de toch al reeds buitensporige invoerrechten op thee, uiteengezet. M. A. W., na den aanslag van Ottowa een „Ook gij Brutus!" van Thee-Cesar.

Tot voorzitter van den Ned.-Indischen Plantersbond is gekozen, als opvolger van den heer mr. C. W. Wormser, de heer W. A. Temminck.

*Mr. dr. C. F. Schoch, oud-hoofddirecteur van de Suri*naamsche Bank en oud-voorzitter van de West-Indische Kamer, is per Klipfontein van de Holland-Afrika Lijn naar Zuid-Afrika vertrokken, waar hij om gezondheidsredenen eenigen tijd zal doorbrengen. Z.Ed. van harte beterschap toewenschend spreken wij tevens de hoop uit, dat hij na zijn herstel gelegenheid krijgt de Z.-Afrikaansche Citrus-cultuur en de verwerking van haar product te bestudeeren, daar dit voor Suriname van groot belang zou kunnen zijn.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Wijlen Raden Adjeng Kartini en De Japarasche Houtsnijkunst.

Zooals wij verleden week hier in herinnering brachten — naar aanleiding van het toen opgenomen „Kort Overzicht der Japarasche *Oekir*kunst" door den heer *Soekèmie*, leider van den Gouvernements Ambachtsleergang te Japara — hebben de begaafte dochters van wijlen den Regent van Demak, van wie de beroemd geworden *R. A. Kartini* de oudste was, veel gevoeld en gedaan voor de aanmoediging der volkskunsten, waarvan zij er zelve verschillende beoefenden.

Overbekend is de foto dier drie gezusters — het „klaverblaadje" — batikkende, op het erf der *Kaboepatèn* (regentswoning).

Ook de houtsnijkunst was haar niet vreemd.

Daarom verwondert 't ons geenszins, dat juist eene dier Klaverblad-zusters vroeger *Raden Adjeng Roekmini*, thans *Raden Ajoe Santoso*[1]), die als weduwe te Koedoes, in de buurt van Japara, is blijven wonen, zich tot ons wendt, met het verzoek: behulpzaam te willen zijn met het, ook in Europa, meer bekend maken dier fraaie Japarasche houtsnij-kunst, welke, na een tijd van betreurenswaardig verval, nu, dank zij ook de Gouvernements-Ambachts-leergang aldaar, onder bekwame leiding van den begaafden beeldhouwer, *Soekèmie*, weer aan het opbloeien is.

Ongetwijfeld zullen vele belangstellenden zich geroepen voelen een steentje bij te dragen tot den wederopbouw dezer kunst.

Om te beginnen hebben wij gemeend goed te doen met aan dit verzoek en tevens aan bovengenoemd „Overzicht" bekendheid te geven door beide te publiceeren, zooals verleden week geschied is, in ons „Koloniaal Weekblad" dat toch door vele vrienden van Indië gelezen wordt, onder wie stellig wel eenige zijn, die ook voor de bevordering der ginds inheemsche volkskunst voelen.

Thans zouden wij het voorstel willen doen: dat die belangstellenden eens bijeenkomen, b.v. in de Toonkamers van *Boeatan*, te 's-Gravenhage, om gezamelijk te overleggen, wat voor deze belangrijke aangelegenheid zou kunnen worden gedaan.

Wij weten dat de Raad van Beheer van *Boeatan*, op wiens weg het ligt, natuurlijk gaarne bereid is, daartoe het initiatief te nemen en niet alleen een ieder, die zich tot samenwerking aanmeldt, hartelijk welkom zal heeten, doch zelfs reeds een plan beraamt om op *Vrijdag-avond 28 dezer*, ten 8 uur, een avond-bijeenkomst in *Heulstraat 19* te organiseeren, waarbij onder het genot van een lekker kopje Indische thee of koffie, met dito versnaperingen, over een en ander van gedachten gewisseld kan worden.

Bovendien heeft eene der ijverige jonge-dames, helpsters, van *Boeatan's Propaganda-Comité, Mej.* M. Nicolspeijer, studente in de Oostersche talen, zich bereid verklaard dien avond in te leiden met een korte voordracht, een levensschets van wijlen de te vroeg ontslapen *Raden Adjeng Kartini*, welke zij onlangs met succes gehouden heeft voor hare medestudenten te Leiden.

Kartini heeft in der tijd zelve fraaie motieven in hout gesneden en onder haar bezielend toezicht door de Japarasche kunstenaars doen snijden.

Mevrouw R. Abendanon—Mandi, de weduwe van wijlen den Javanen-vriend Mr. *J. H. Abendanon*, heeft verscheidene dier mooie voorwerpen, ook batiks en andere dierbare *souvenirs* aan *Kartini*, die haar altijd „Moedertje" noemde, in haar bezit, welke zij gaarne aan belangstellenden wil toonen.

En misschien zullen er dan onder de aanwezigen nog meerdere zijn, die van Kartini en de Japarasche Houtsnijkunst kunnen vertellen.

Ook durven wij hopen, dat de Dagbladpers mee zal willen helpen om dit plan algemeen bekend te måken, opdat het tot een goed resultaat moge leiden.

***

Wij leven gelukkig in een tijd, waarin langzamerhand de groote sociale waarde van het kunsthandwerk meer en meer beseft wordt.

Een nieuw bewijs hiervan is:

De Tentoonstelling der Nederl. Kantvereeniging „Het Molenwiekje".

welke van Zaterdag 22 tot en met Dinsdag 25 dezer te 's-Gravenhage gehouden zal worden door een Dames-Comité in de beneden-zaal van Huize Kleykamp, Scheveningschen weg 17, te 's-Gravenhage, door die Fa. geheel belangeloos daarvoor afgestaan.

Daar zal ook gelegenheid zijn 's morgens en 's middags koffie en thee met gebak te gebruiken tegen billijken prijs, waarvan de opbrengst ten nutte komt van het goede doel.

Deze tentoonstelling belooft bijzonder mooi en belangrijk te worden, zoodat ze zeker veel bezoek zal trekken. De vereeniging heeft haar werk aan de tijds-omstandigheden aangepast door ook voor kleine beurzen mooi werk aan te bieden en hoopt zoodoende véél te verkoopen en bestellingen te krijgen in het belang van de door haar op zich genomen, sociale taak.

Wat de oorsprong van dit kantwerk betreft, vernamen wij van wel-ingelichte zijde o.a. het volgende:

> „Ongeveer zes en een half jaar geleden, werd door den predikant uit Westkapelle aan *Mevrouw Schutten*, een begaafde kantwerkster in Hoorn, gevraagd, of zij de arme, maar nijvere bevolking, niet kon helpen het kantwerken in Westkapelle te brengen. Mevrouw Schutten had n.l. een tentoonstelling van kloskant in Den Haag gehouden om te zien of er in Holland genoeg belangstelling voor echte kant zou bestaan, om het kantklossen, dat toch in het buitenland aan zoovele menschen loonend werk verschaft, ook in Holland te doen beoefenen. Het doel van die op te richten vereeniging zou dan zijn: de belangen van de kantwerksters in alle opzichten te behartigen; in de eerste plaats te zorgen, dat de kantwerksters een behoorlijk loon krijgen en verder dat de koopsters verzekerd zijn van een keurige afwerking en mooie motieven.
>
> Zoo is in Westkapelle begonnen en waren de resultaten verrassend. Het kantwerk is prachtig, ragfijn en sierlijk. Het meest bewonrenswaardige is misschien de tegemoetkoming en de ijver, die mevrouw Schutten ondervond.
>
> Want denkt u in, moeders van vier en vijf kinderen, wonend in de meest beperkte ruimte, (soms één kamer voor het geheele gezin) hebben, tusschen al hare noodzakelijke bezigheden door, den tijd gevonden, dit heerlijke werk te vervaardigen. In die gemeenten, waar mevrouw Schutten haar schoone taak begon, zijn *Plaatselijke Comité's* gevestigd, door welke streng gecontroleerd wordt, wie deze kantkloslessen mogen volgen.
>
> Er zijn nu afdeelingen in: Westkapelle, Elburg, Hellevoetsluis, 's-Gravemoer en Hoorn, en is er over al deze afdeelingen een *Centraal Bestuur*.
>
> De vereeniging heeft de Kon. goedkeuring en geeft thans geregeld werk aan ongeveer 200 werksters.
>
> De ontwerpen der vereeniging zijn specifiek Hollandsch en de meeste zijn van de werksters zelve. Het is dus niet alleen een werkverschaffing, maar het karakter van *echte volkskunst* treedt steeds meer op den voorgrond."

Deze zelfde resultaten hebben bereikt kunnen worden door de poging eenige jaren geleden, door het Indische Gouvernement gedàan, om het maken van kloskant te Fort de Kock en Palembang in Sumatra te bevorderen, als die slechts in goede banen was geleid. Het kantwerken werd daar, ongeveer een halve eeuw geleden, van Europeesche zijde, door een predikantsvrouw, aan enkele inheemsche meisejs onderwezen en is zoodanig bij haar in den smaak gevallen, dat de beoefening er van zich meer en meer verspreidde en zonder eenige hulp of leiding tot heden stand houdt.

Van Regeeringswege werd er toen echter, van Nederland uit, de Directrice der toenmalige Haagsche Kantschool, die opgeheven werd, heengestuurd met de opdracht: het kantklossen der Sumatraansche vrouwen te *industrialiseeren*.[2]) instede van die tot *„echte volkskunst*" op te voeren, door de werksters *eigen ontwerpen* te leeren maken, waardoor een nieuwe Sumatraansche kantsoort geschapen zou kunnen zijn! Mooie eigen motieven, die zich voor fraaie kantsoorten leenen, zijn er te over en het talent der Sumatraansche vrouwen zeker niet onder doet voor dat der Nederlandsche kantwerksters.

Wie weet, kan deze tentoonstelling bij Kleykamp niet den stoot geven tot een nieuwe, betere poging tot bevordering der Indische kantkunst?

---

[1]) Verleden week vergat de drukker de laatste letter o bij dezen naam. — Red.

[2]) Ware toen overleg gepleegd met *Boeatan* zoo zou dit zeker ontraden zijn geworden. — Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De toestand.

Het is *De Loc.* (8/9, blz. 30 „De Toestand") niet mogelijk om hetzij in de *politieke*, hetzij in de *economische* situatie in de verschillende landen zoodanige teekenen te onderscheiden, dat daardoor een zoozeer verlevendigde stemming in *Europa* en *Amerika* — blijkend uit de verdere koersstijgingen, ook voor *Indische* fondsen — gewettigd zoude zijn. *Een begin van verbetering* is er *h. i.* ongetwijfeld. Zij bestaat in de internationale stemming, in een zekeren terugkeer van eenig vertrouwen, in de zekerheid dat inzake zeer groote kwesties als herstel- en oorlogsschulden toch wel iets gedaan wordt en dat men in bepaalde landen den toestand beter meester is dan eenigen tijd geleden. Aangenomen mag worden dat de toestand en de vooruitzichten voor den Westerschen winter van 1932 beter zijn dan voor den winter-1931 het geval was; hetgeen dan mede doorwerkt voor *het Oosten*. De dezer dagen gebezigde term van *een gematigd vertrouwen* („De Loc." 5/9 „Het Openbaar Gehoor ten Paleize") *in geleidelijk herstel* lijkt zeker gewettigd. *Voor Indië* zal dit proces echter wel zéér geleidelijk zijn. Zeer terecht wordt in het Verslag-Juli van het Kantoor van Arbeid gezegd: „de iets betere internationale tendenzen kunnen, zelfs indien zij doorzetten, *de voortgaande inzinking in de Indische bedrijfswereld voorloopig nog niet beïnvloeden.* Het sluiten van ondernemingen, inkrimping van formaties, de toeneming der werkloosheid gaan derhalve nog onverminderd door". Dit is juist. Het aantal Europeesche werkloozen was December 1930 rond 2.400, December 1931 al 3.110 en Juni 1932 reeds 3.590. Dit eerste halfjaar 1932 ontsloeg *de suiker-industrie* 559 employé's; aan het einde dezer campagne komen daar minstens 400 ontslagen bij. Eind Juni hadden 419 *rubberondernemingen* den tap gestaakt; 115 hebben haar beperkt; het totaal-percentage buiten tap is thans 27 procent. In *de tabak* ter Oostkust wordt een nieuwe 10-procent-loonsverlaging voorgenomen. Bij de *N. K. P. M.* een verlaging van 9 procent. De *Factorij* voerde een verlaging van 5 % over de geheele linie door. Bij de *J. S. W. B.* wordt een nieuwe salarisregeling voor de suiker voorbereid, in te voeren op 1 Januari a.s. De *J. C. J. L.* ontsloeg 29 stuurlieden en 13 machinisten. En zoo voort. Toename der werkloosheidszorg blijft geboden. *Voor den Lande* moet de zorg voor herstel van het financieel evenwicht eerder verscherpt dan verzwakt worden. De landsinkomsten over het eerste halfjaar-1932 maken het begrootingstekort van meer dan 100 millioen voor dit jaar tot zekerheid; het zou *onverantwoordelijk en gevaarlijk* zijn wanneer men voor 1933 niet verder ging zelfs dan de thans afgehandelde begrooting aangeeft. Zeker is het een der lichtpunten, dat *het Indische staatscrediet*, blijkens den koers der leeningen, deelt in de verbetering der stemming. Doch dit kan nimmer een reden zijn, de financieele politiek ruimer in te stellen. Wellicht vindt men toch nog aanleiding de bezuiniging méér te zoeken in „Abbau" van die takken van overheidszorg, welke liggen boven de draagkracht des Lands. Dan kan hetgeen men overhoudt goed behartigd worden en kunnen degenen, die daarbij ambtelijk werkzaam zijn, behoorlijk bezoldigd blijven.

De Sum. Post bepleit „Geen onwrikbare salarisherziening" (12/9), het *Soer. Hbl.* geeft een „Alg. Commercieel Overzicht" (5 en 10/9, 3de bl. *B.)* en constateert eveneens „Beter zicht!" (10/9, 2de bl.), het *Bat. Nwsbl.* kan in de toename der saldi bij de Postspaarbank in Indië en in Nederland geen „Teeken van ontreddering" (13/9) van ons bedrijfsleven zien.

Onderwerpen van internationaal belang treffen wij o.a. aan in het *Soer. Hbl.* (5 t/m. 10/9, 1ste bl. Correspondenties; 7/9, 2de bl. „Politieke groepeering rond den Pacific"), *De Loc.* (8 en 12/9, blz. 3 en 30 „Weekberichten"; 8/9, blz. 15 „Arm China"; blz. 17 „Br.-Indië's toekomst"; 12/9, blz. 31 „Australië's Nieuw-Guinea") en de *Deli Crt.* (12 en 14/9, 2de bl. „Het oproer in den Hidjaaz", *Prof. dr. Sn. H.)*

De Tabaksaccijns.

In den *Volksraad* werd *de tabaksaccijns* verdedigd door den Reg. Gem., den heer *De Leeuw (De Loc.* 12/9, blz. 32 en 33). Ook de Regeering is niet blind voor de bezwaren aan deze ontwerp-ordonnantie verbonden, doch zij meent deze onder den druk van den financieelen toestand te moeten accepteeren. Hoe moet de Regeering tot een sluitende begrooting komen, als dit ontwerp niet wordt aanvaard. De Regeering heeft groot bezwaar om deze belasting, die sterk ingrijpt in de bevolkingsbelangen, als een crisisheffing te beschouwen. Indien deze belasting slechts voor 2 jaren noodig ware, zou *spr.* het bedrag van 45 millioen laten schieten, omdat de bezwaren zoo groot zijn. In *Indië* zijn 20 groote fabrieken, doch reeds werden 900 strootjes-

fabrieken geregistreerd; de bezwaren gelden de thuiswerkers. Het *banderollestelsel* maakt inbreuk op tot dusver gangbare verkoopmethoden; de bevolking zal zich wel degelijk aan gebanderolleerde artikelen kunnen wennen. Met een accijns op kruidnagelen komt men er niet; ook op dit gebied komt namaak voor. De meeste moeilijkheden vloeien voort uit het inbreuk maken op de volksgewoonten; er moet wijziging komen in de wijze waarop de bevolking zich haar tabaksproducten aanschaft. *Spr.* kan zich de ongerustheid van den Volksraad voor *de politieke gevolgen* van dit ontwerp begrijpen; de Regeering is zich bewust van haar verantwoordelijkheid, doch steunt op de adviezen der residenten, die over de zaak gehoord zijn. Slechts een resident vreest voor *vexatie*, 19 residenten hebben de belasting aangedurfd, sommigen hebben de vraag niet beantwoord. Men moet het stelsel aanvaarden of gevaar loopen, dat het geheele ontwerp ineenstort; het vrijstellen der *huisindustrie* zou een sterk stimuleeren daarvan met zich brengen. Begint men met vrijstelling der *losse tabak*, dan komt men aan de *strootjes* en zoo op de *goedkoope sigaretten*. Moet voor *het bezwaar, dat de huisindustrie zal verdwijnen*, uit den weg worden gegaan? De amendementen tot vrijstelling zouden de Regeering op 12½ millioen inkomstendervingkomen te staan; er zou slechts 6 millioen overblijven en dan rijst de vraag of het dan nog wel de moeite zou loonen dezen accijns te heffen. Spr. acht de 22½ millioen van den accijns absoluut onmisbaar.

Volgens de *Deli Crt.* (14/9 „De tabaksaccijns-ordonnantie") heeft de Volksraad met 43 tegen 9 stemmen *de ordonnantie aangenomen.*

Het *Soer. Hbl.* (5/9, 4de bl. „De motorvoertuigen-Belasting") deelt o. e. a. mede uit de Mem. van Toel. betr. de aanvullende begrooting-1932, waarbij een memorie-post is opgebracht voor de opbrengst van *de centrale motorvoertuigen-belasting*, welke met 150 Lands opcenten ten behoeve van de autonome ressorten op 1 Jan. 1933 op Java en Madoera zal worden ingevoerd. De opbrengst wordt geraamd op *f* 5½ millioen.

Waan.

In „Het Volk" (4/8) beschouwde de heer *J. E. Stokvis* de situatie, zooals deze is ontstaan uit de in den Volksraad door den heer *Thamrin* namens de Nationale fractie afgelegde verklaring: dat het doel dier fractie niet meer is, te streven naar *zelfstandigheid*, doch naar *onafhankelijkheid*. Die fractie heeft intusschen de nieuwe aanduiding der doelstelling gehandhaafd. De heer Stokvis juichte dit toe, en wijdde een beschouwing aan de huidige situatie. Hij was allereerst van meening dat de economische crisis geen politieke pacificatie bracht, doch slechts „stilte uit onmacht". Hij wees er op, dat door „het ongenadig crisisbeleid" de Inlandsche huishouding „tot ongekende armoede is vervallen". Deze zelfde opmerking, welke de oorzaak der crisis niet zoekt in de crisis zelve doch in het beleid, dat regeeringen daartegen ontwikkelden, kan — n. h. o. van het *Soer. Hbl.* (6/9, 2de bl. „Waan", Z.) — worden gemaakt aan het adres van elke regeering, ook in Europa. Ongetwijfeld schaadt de huidige crisis het geloof in de superioriteit van het Westen zeer, doch uit de fouten eener Kultuur mag niet worden geconcludeerd dat Westersch gezag nu verder als ongewenscht mag worden gekwalificeerd. Volop bestaat aanleiding tot lof over hetgeen de Westersche beschaving in Indië schiep. Bovendien, het *onafhankelijke* deel van *Azië* biedt minstens hetzelfde slechte beeld. *China* gaat onder in misère, *Japan* is op het oorlogspad voor zuiver zakelijk belang, en niemand denkt er aan de Oostersche beschaving deswege in het teeken van een bankroet te zien. Waarheid is dat ook *in dezen tijd ons Gezag de Indische volken voor grooter kwaad behoedt.* Centraal geleide bemoeiingen met den aanplant van voedingsgewassen, verlichting van financieele lasten, en ondersteuning in streken waar nood heerscht of dreigt, wel, er wordt gedaan wat mogelijk is. Men vergete niet, dat *onder eigen Oostersch bestuur*, naar typische opvatting en fatalistische wereldbeschouwing, van georganiseerde actie tot opvanging van calamiteiten geen sprake zou zijn geweest. Ook al erkent men de gevaren eener àl te innige vastkoppeling van volken zonder economische reserves, aan eene àl te wispelturige wereldmarkt, men mag niet vergeten dat van soc.-democratische zijde *de geschiktheid dezer volken om in het economisch wereldbestel hunne plaats in te nemen*, als hoofdvoorwaarde voor onafhankelijkheid is gesteld. En is er iemand, die zou durven beweren dat de volken van Indië hiertoe in staat zouden zijn zonder de Westersche leiding? Het maakt een ietwat vreemden indruk dat „onafhankelijkheid" wordt geproclameerd tot hoogste goed in een tijd dat *de onderlinge afhankelijkheid der volken* zoo duidelijk bleek. Het heeft er allen schijn van dat afhankelijkheid en onafhankelijkheid in de toekomst meer verband zullen houden met economische belangen dan met politieke; *geografische grenzen* zullen van minder beteekenis worden in eene gemeenschap van volken, welke vooral door economische factoren zullen worden beheerscht, en daaraan hunne welvaart, dus: hun geluk, zullen ontleenen. *Samenwerking in grooter verband* moet vooralsnog hooger worden aangeslagen dan de terugtrekking in een nationaal verband. Meer dan ooit blijkt thans *de wenschelijkheid van samenwerking*, niet van scheiding!

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (6/9, 2de bl. „Verdienstelijke Regentsvrouw"; 8/9, 3de bl. „Uitstootingen"), *De Loc.* (12/9 „Colijn's Koloniale Politiek") en *De Sum. Post* (13/9, 2de bl. „Indonesia Raja").

Het Indisch Hooger Onderwijs.

Uit de zoo uiteenloopende beschouwingen van het „N. v. d. D." en van de drie voorzitters der faculteiten in Indië, welke zijn gebaseerd op cijfers en feiten van *het Hooger Onderwijs in Indië*, blijkt wel hoezeer de conclusies worden beheerscht door persoonlijk inzicht. Eene poging om *thans reeds* een ongunstig oordeel uit te spreken over het Hooger Onderwijs in Indië, wortelt — n. h. i. van Z. (*Soer. Hbl.* 8 en 9/9, 2de bl.) — goeddeels in eene *politieke* gesteldheid, welke voor Indië geen Hooger Onderwijs, althans in zijn huidigen vorm wenscht, en moet als zoodanig worden gewantrouwd. Ieder onbevooroordeeld Europeaan en Inheemsche weet dat het regeeringsbeleid zich heeft geplaatst op zóó hoog niveau, dat zij de ontwikkeling van Indië niet meer ziet als daad van koopmanschap, doch van nobeler aard. Wat *het Hooger Onderwijs* betreft, daarin en daarbij bewegen zich kwesties van fatsoenlijker aard dan die van het geld alleen, zèlfs in dezen malaise-tijd. *De groote vragen zijn deze:* Wat voordeel van ethischen, politieken en paedagogischen aard zit vast aan de stichting, thans: de handhaving van Hooger Onderwijs in Indië? Is bij het beste deel der bevolking de geschiktheid aanwezig dit Onderwijs te volgen en te verwerken? Moet, wat de Geneeskundige Hoogeschool betreft, een dreigend teveel aan studenten niet reeds thans de aandacht hebben, evenals kwesties van dezen aard: de rasverdeeling, de invloed der vooropleiding, enz.? Op welk niveau zal in de toekomst het Indisch Hooger Onderwijs moeten staan? Er zijn tal van punten van groot algemeen belang te beantwoorden.... *als de tijd daar is*. En wij moeten vertrouwen dat onze faculteiten niet zullen schromen, de waarheid op te nemen en te verwerken, na grondige studie der gegevens. Haastige en tendentieuze actie is niet gewenscht, en voegt zeker niet bij een onderwerp van zoo groot Indisch belang.

Onderwijszaken worden behandeld in de *Java-Bode* (7 en 8/9 „Na de verwerping der Onderwijsbegrooting", *Obs.;* 12 en 13/9 „Wilde Scholen"), *De Sum. Post* (14/9 „Indische School te Den Haag"), de *Deli Crt.* (12/9, 2de bl. „Brieven van Java", betr. Wilde Scholen) en *De Loc.* (8 en 12/9, blz. 19 en 8 „Een benoeming", betr. den heer P. Kerstens).

Prehistorisch onderzoek.

Op het Congres te *Hanoi (Soer. Hbl.* 24/8 en 5/9, *Dr. P. V. van Stein Callenfels)* kwam o.m. ter sprake *de oprichting van één officieel prehistorisch tijdschrift voor Oost-Azië*. De vakliteratuur over dit deel van de wereld is tot nog toe verspreid over legio tijdschriften, verslagen, memoires, mededeelingen, rapporten en andere periodieken. In *Ned.-Indië* vindt men de resultaten van het prehistorisch onderzoek voor het grootste deel geplaatst in de Kwartaalverslagen van den Oudheidkundigen Dienst; toch moet men ook de Nederlandsche tijdschriften Mensch en Maatschappij en Tijdschrift van het Kon. Aardrijkskundig Genootschap raadplegen om op de hoogte te blijven. Voor het schiereiland van Malakka, voor Indo China en voor alle landen in het Verre Oosten zou men diverse publicatie's geregeld moeten inzien. Dat zou echter alleen mogelijk zijn voor iemand die dag aan dag doorbracht in een groote centrale bibliotheek, die al die tijdschriften ontving. In geheel Oost-Azië bestaat zoo'n bibliotheek niet; bovendien vindt men de prehistorici in het veld bij hun opgravingen. Wanneer men kon komen tot *een algemeen tijdschrift*, waarin de officieele verslagen omtrent de resultaten van het prehistorisch onderzoek gepubliceerd werden, zou dit voor de prehistorici van ontwijfelbaar nut zijn, terwijl de regeeringen, die nu toch al direct of indirect de kosten der publicatie dragen, niet voor zwaardere financieele lasten zouden komen te staan. Voor die landen, die meer intensief aan prehistorisch onderzoek doen, zooals *Ned.-Indië*, zou het zelfs een financieel voordeel zijn. De onkosten zouden per land ongeveer *f* 480 's jaars bedragen, terwijl de publicaties, die Dr. van Stein Callenfels thans onder handen heeft en die dus vóór 1935 zullen verschijnen, aan drukkosten (kaarten en illustraties zijn hoofdzaak!) heel wat meer zullen kosten dan *f* 1500. Het denkbeeld van de oprichting van zulk een officieel tijdschrift vond op het Congres onverdeeld bijval. *Besloten werd tot de oprichting over te gaan* en den jaargang—1932 te bestemmen voor de publicatie van de handelingen van het Congres. Evenals op de Congressen, zullen voor het tijdschrift Duitsch, Fransch en Engelsch de gebruikte talen zijn. Waar voor de uitgave over voldoende personeel beschikt zal moeten kunnen worden, werd besloten den *Directeur van de Ecole française* te verzoeken, zich daarmede te willen belasten; voor een abonnement kan men zich tot hem wenden. *Dr. v. St. C.* hoopt dat, waar de Philippijnen, Hongkong en Indo-China hun medewerking reeds officieel toezeggen, ook de Regeering in Ned.-Indië niet zal achterblijven voor *f* 480 p. j. toe te treden.

De Loc. vertelt van „Tooverklanken" (12/9, blz. 3, *J. S. Brandts Buys)*, „In Apokajan" (blz. 31, *H. F. Tillema)* en „Door de lucht van Holland naar Indië" (8/9, blz. 20 en 31, *Mr. C. W. Wormser)*, het *Soer. Hbl.* van „De drie aangespoelde potvisschen" (7/9, 2de bl. Ten Zuiden van Banjoewangi) en „F. L. Bresser" (9/9, 2de bl.), de *Java-Bode* van „Goud- en zilversmederij te Kota Gedeh" (7/9), *De Sum. Post* van „Pornografica Balica" (9/9, 4de bl.) en „Spuwgif van cobra's (16/9, 2de bl. *Dr. Kopstein).*

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Naar aanleiding van het eindelijke partijkiezen van den bekenden en populairen volksleider, ir. Soekarno, iets waarmee de Inheemsche pers zich maanden te voren al bezig hield, zegt het blad *Timboel* van Augustus het volgende:

„In een uiterst voorzichtig gesteld artikel, waarin geen oordeel werd uitgesproken over de heerschende verhouding tusschen de Partai Indonesia en de Pendidikan Nasional Indonesia, hebben we het feit geconstateerd, dat ir. Soekarno voor een alternatief was geplaatst.

Thans is zijn besluit, na rijpe overweging, na vergeefs alle pogingen in het werk te hebben gesteld om tot de vereeniging der uit de oude P.N.I. geëmaneerde stroomingen te geraken, gevallen; hij is tot de P. I. toegetreden.

Op welke consideraties hij tot deze beslissing is gekomen, is in zijn manifest aan de Indonesische „marhaens" (d.i. de groote massa — Red.) niet positief bekend gemaakt, maar is voor dengene die de politiek-economische overtuiging van ir. Soekarno niet alleen van openbare vergaderingen kent, maar ook en vooral door persoonlijk contact, niet moeilijk te doorgronden.

Hij, die van deze overwegingen op de hoogte is en het verloop van zijn pogingen in zijn verschillende stadia heeft gevolgd, kan getuigen dat ir. Soekarno's besluit niet anders had kunnen zijn, omdat het was het logisch en consequent gevolg van historisch-gegroeide en actueele omstandigheden. Maar de breede massa des volks, die uiteraard geen kennis kan nemen van alles wat er achter de politieke schermen voorvalt, heeft het recht, mede op grond van de door Soekarno gehuldigde en gepropageerde Marxistisch-democratische principen de vraag te stellen, waarom deze vooraanstaande leider juist de P. I. heeft gekozen en niet de P.N.I. Van dit recht zal ze, gegeven haar momenteel groot, welhaast mateloos vertrouwen in Soekarno, niet onmiddellijk gebruik maken, doch voor het forum der „marhaenistische" politieke opinie zal hij eenmaal moeten verschijnen, om concrete bewijzen over te leggen, dat hij het vertrouwen der massa niet heeft beschaamd en immer principe-getrouw heeft gehandeld.

Rama liet, hoewel overtuigd van haar kuischheid en onschuld, Sitadewi op den brandstapel brengen, om aan de wereld haar reinheid te bewijzen.

Zoo zal eens Soekarno zijn principen in het vlammend vuur der historie moeten leggen, om dan de Indonesische natie haar reinheid te toonen.

Met grandiozen moreelen moed constateert Soekarno in zijn manifest aan de marhaenistische massa, dat het persoonlijke feiten zijn geweest, die de scheuring in de non-coöperatieve beweging hebben veroorzaakt en zijn eenheidsstreven hebben doen mislukken.

Weder heeft het spel van persoonlijkheden getriomfeerd over politieke urgenties en gezond verstand.

De wereld zit vol ideeën, wordt overstroomd door ontelbare boeken, maar wat ze boven alles noodig heeft, zijn spiritueel hoogstaande personen, die de „handeling weten te verrichten ter wille van de handeling zelve."

De Indonesische natie zal haar levenskracht en bestaansrecht moeten bewijzen met het produceeren van haar vertegenwoordigende „Opperzielen". Blijkt ze ten deze steriel te zijn, dan zal ze onverbiddelijk van het tooneel verdwijnen.

Onze leiders dienen te begrijpen dat ze als persoon weinig of niets hebben te beteekenen in de universeele geschiedenis en om dat besef immer levend in zich te houden is dagelijksche althans, periodieke, contemplatieve zelfbeschouwing noodzakelijk."

Ook de andere bladen hebben aan genoemde,

voor de volksbeweging zoo belangrijk geachte gebeurtenis beschouwingen gewijd.

Fikiran Rajat van 12 Aug. bevatte het manifest en een plaat, voorstellende „Boeng Karno" die de P.I. omhelst en de P.N.I. de hand toesteekt. De P.N.I.-figuur blijft echter met de handen in de zakken staan.

De verklaring van ir. Soekarno dat hij tot de P.I. is toegetreden, omdat het zijn recht is te bepalen op welke wijze hij zijn taak om een eenheid tot stand te brengen het best kan uitvoeren, maakt volgens de *Siang Po* van 17 Aug. aan elke verdere discussie een eind. Daarmee echter schuift hij eigen rechten naar voren en doet hij alsof hij het niet noodig vindt te weten hoe het volk over zijn optreden denkt!

Soeara Oemoem betoogt 20 Aug. dat het volk Soekarno moet vertrouwen en den door hem ingeslagen weg moet zien als dien waarmee men de eenheid kan bereiken. Naar aanleiding van het door Soekarno gepubliceerde manifest zegt hetzelfde blad dat hij zijn allereerste taak, het tot stand brengen van de eenheid, dus heeft neergelegd. Als hij niet in staat is de P.I. en de P.N.I. samen te brengen, er buiten staande, dan bezit hij daartoe de factoren niet. De grondslagen van P.I. en P.N.I. blijken zeer verschillend te zijn.

Toen de datum van de onthulling van het Van Heutsz-monument werd aangekondigd, publiceerden de bladen de protestmotie van de studentenvereeniging P.P.P.I. Thans bevatten verschillende bladen artikelen over Van Heutsz en de herdenking.

Fikiran Rajat (19 Augustus) geeft een plaat, voorstellende Generaal Van Heutsz, de „persatoean Hindia Blanda" (de Ned. Ind. eenheid) zaaiend, waaruit evenwel de „persatoean Indonesia" opkomt. In een artikel wordt Van Heutsz beschreven als de generaal en regeerder met de ijzeren vuist, die van Ned.-Indië een afgerond geheel maakte. Hij zaaide de eenheid van Ned.-Indië, schiep „orde en rust" voor Ned.-Indië, voor het werk der Nederlanders, voor het Nederlandsche kolonialisme. Maar overal kwam het vrijheidsverlangen op, natuurlijk gevolg van het slechter worden van het bestaan door het binnenkomen van het kapitaal na de onderwerping van vele gewesten. Het blad acht voor de koloniale Nederlanders de onthulling op haar plaats; het zaad der eenheid is evenwel uitgegroeid tot planten van Indonesische eenheid, die men moet verzorgen.

Den 23sten Aug. kwam de *Soeara Oemoem* uit met een rouwrand om de voorpagina, een artikel „In den rouw" en een lange geschiedenis van Bali en van Atjeh. In heftige bewoordingen wordt geschreven over den „massamoord" onder het regiem Van Heutsz, over de vele vrouwen, meisjes en kinderen, die het Gezag nimmer iets in den weg legden, maar liever wilden sterven dan onder een vreemde regeering te dienen. Door Van Heutsz lijden de Indonesiërs hetzelfde, ondergaan ze hetzelfde lot.

Onder het regiem van Van Heutsz verloren honderden het leven in Atjeh en Bali en de jacht in Djambi was wreed. De uitbreiding van Ned.-Indië met de Buitengewesten, onder commando en later onder regiem Van Heutsz, was een geschiedenis van bloedvergieten. In vroegere dagen werden moordenaars gekruisigd, maar in dezen tijd verdienen zij een kruis.

In de *Sedio Tomo* van 23 Aug. wordt verwezen naar de verschijning van nationalistische brochures bij de viering van de 100-jarige onafhankelijkheid van Nederland, ten bewijze dat ook toen de nationale overtuiging werd opgewekt. Schrijver wijst op de decentralisatie en het onderwijs, ongeveer tijdens het bestuur van Van Heutsz gegeven, maar ontkent dat met hem een nieuwe tijd voor de koloniale regeering zijn intree deed. Thans nog wil de Regeering geen onafhankelijkheid van Indonesia. Schrijver hoopt nog op het rechtvaardigheidsgevoel der Nederlanders en verwacht van deze onthulling zuivering van het gevoel voor een vrij Indonesia.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Haagsche Courant (Koloniaal bijblad)

van 10 October: Peter Stuyvesant, Gouverneur van Curaçao en Nieuw Nederland, door Fred. Oudschans Dentz (ter gelegenheid van diens geboortedag op 12 October. Het door Toon Dupuis vervaardigde borstbeeld door Koningin Wilhelmina geschonken in 1915 werd 5 December onthuld. Het staat in den tuin van de kerk dicht bij den familiegrafkelder van St. Marks-in-the-Bouwerie te New York.)

De Indische Gids

October: Generaal Snijders, Ridder Militaire Willemsorde, door George Nypels. (Het archief van het departement van Koloniën verleende bereidwillig inzage van de gegevens over de toekenning van deze onderscheiding bij K.B. van 12 November no. 18 aan den 2den luitenant Snijders. Na zijn terugkeer in October 1873 werd dit ridderkruis op 19 Februari 1896 op de parade in de Maliebaan te Utrecht op de borst gespeld). — Rijst en suiker in het „Koloniaal Probleem" van „Relatieve Onderwaarding", door M. J. Cornelissen. (Alles duidt, volgens schrijver, op de noodzakelijkheid eener revalorisatie van het bezit van den rijstproducent en inkrimping der voor de wereldconsumptie te groot geworden suikerproductie. Behalve eenige andere in volgende artikelen te bespreken maatregelen, wordt aanbevolen een invoerrecht van voorloopig f 1.— tot f 1.50 de picol, ongeacht de waarde der buitenlandsche, althans in de Javaansche havens, doch beter nog in alle Insulindische havens aangevoerde rijst). — Tandjong-Oost, door George Nypels. (Met foto van 21 Augustus 1901 in het landhuis van de gastvrije familie Ament.) — De organisatie van het Staatsbeheer in Nederlandsch-Indië, door Ch. Kiès. (Naar aanleiding van het plan der Ind. Regeering om „een Commissie voor het beoordeelen van de ambtelijke formatie bij verschillende departementen, diensten en bedrijven, met het doel zoowel om die formaties onderling te vergelijken als hun arbeid te toetsen aan den eisch van efficiency". Het is volgens schrijver noodig, juist onder de heerschende omstandigheden, het reorganisatiewerk nu eens ter dege aan te vatten.) — Java-suiker.... een actueel vraagstuk, door dr. A. de Graaff.

De Indische Verlofganger

No. 10 van 7 October: Indisch leven in de Residentie, door Melis Stoke VII. (In mijn tijd.. . verklaart de oud-Indischman in Den Haag. Ze betreffen goede, oude dingen, die verdrongen zijn door het nieuwe).

Nederlandsch Indië

15 Aug. no. 24: Economische overgangsproblemen in Ned.-Indië in verband met de Wereldcrisis. door T. C. Proper II.

Ons Zeewezen

October: Anthonie Daniël Verschuur † (de redacteur van het orgaan). — Onthulling Van Heutszmonument te Batavia, door W. S. (op 23Augustus, met twee afbeeldingen).

Orgaan van de Nederlandsch-Indische Officiersvereeniging.

No. 8: In Memoriam J. Leutscher. (Aan boord van de „Reteh" overleden). — Uit den Pioniertijd, door A. Kruisheer. (De vestiging van het Nederlandsch bestuur in Zuid-Nias) II. — Kapitein Schenck 1832—22 Juli 1932. (Die 100 jaar geleden aan het Indische leger ontviel bij de verovering van de versterkingen op de Padries). — Meerdaagsche oefeningen, door P. Proost. — Uitstapjes in het taalgebied van het Maleisch, door H.H. — De vertegenwoordiging van het leger in den Volksraad.

De Rijkseenheid

van 12 October no. 2: Het Rubbervraagstuk, door C. Poortman. (Het kan de Rijkseenheid slechts bevorderen, als de Indische Regeering maatregelen neemt, waardoor de rubberprijs stijgt en de Inlander dus economisch krachtiger wordt met alle gunstige gevolgen van dien voor handel, scheepvaart en fiscus. Theoretisch is inderdaad alle ingrijpen van den Staat in de vorming van prijs door onbelemmerde vraag en aanbod uit den booze, maar wanneer, zooals thans het geval is met het artikel rubber, de verhouding tusschen productie en consumptie te ver uiteen is geraakt, dan is de Regeeringshulp aanvaardbaar.)

Spoor- en Tramwegen

No. 8 van 11 October: Aansprakelijkheid van de Spoorwegonderneming ten aanzien van Goederen in Nederland en Nederlandsch-Indië, door mr. C. G. Jordens. (In het nummer van 29 Sept. 1931 werd de aansprakelijkheid van de spoorwegonderneming ten aanzien van personen behandeld, thans volgt een verhandeling over die van goederen. De fundamenteele bepalingen die toepasselijk zijn op het goederenvervoer in het algemeen, zijn te vinden in de art. 90 eerste lid en 91 t/m 97 W. v. K.).

Tijdschrift voor het Armwezen.

October: Woekerbestrijding in Nederl.-Indië, door mr. Th. J. Eskens.

Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde

Deel LXXII. Afl. 2 (1932). Het Oud-Javaansche Ramayana, door R. Ng. dr. Poerbatjaraka. — Aanteekeningen betreffende den Javaanschen Oosthoek, door dr. Th. Pigeaud. — (Gedeelte van de vruchten van het onderzoek naar de taal-, land- en volkenkunde van Blambangan, aan dr. Pigeaud door de Afd. voor de T. L. en V. van het Bataviaasch Genootschap toevertrouwd). — A Tamil Merchant-guild in Sumatra, door K. A. Nilakanta Sastri (van Madras). — Balantaksche Studiën, door dr. Albert C. Kruyt. (Iets over Balantak en zijne bewoners). — Winrick Kieft en zijn Rapport over zijn Gezantschap naar Mataram in 1655, door W. Fruin—Mees. — Een Ethnograficum met Christelijke voorstellingen, door C. C. F. M. Le Roux. (Op een versierde klapperdop met ingesneden voorstellingen van de kruisiging, Adam en Eva, enz. laatstelijk afkomstig van de desa Madoera (Krawang), 10 c.M. hoog. Met 3 afbeeldingen.)

KERK. EN MISSIEBLADEN.

St. Claverbond. October: Kalasans vreugdedag, door A. Busch S.J. (op 29 Juni is de eerste R. K. kerk van Kalasan ingewijd. Het kerkje is een geschenk van een weldoenster in Nederland). — Een verklaring namens de katholieke Javanen, 19 Juli in den Volksraad afgelegd door den heer Kasima Endrahwajana. — Geef Java het geloof, en eerst dan zal 't echt schoon zijn, door M. Reksaatmadja.

De Katholieke Missiën en het Christelijk Huisgezin. October: Onze nieuwe school, door N. van Oers te Pekalongan.

Nederlandsch Zendingsblad. Oct.: Mooi Garoet, door L. M. van Noppen. — Heropening van Bale Wyata, door J. M. N. G. (Op Oost-Java. Opleidingsinstituut voor Javaansche predikanten). — Banda, door B. van der Wallen.

BOEKENSCHOUW.

Het bepalen van het Artilleristisch Azimut eener lijn (c.q. Richtbasis) en van de veranderlijke miswijzing van den Boussole-Hoekmeter met behulp van de zon of den ster, door J. P. G. Schmitz. Extra-uitgave van de Ind. Krijgskundige Vereeniging. Boekh. en Drukkerij Visser en Co. Bandoeng.

Bibliotheekwezen der Koninklijke Marine in Nederlandsch-Indië, (1927—Maart—1932), door S. A. L'Honoré Naber. Overdruk uit het Marineblad afl. 4. jrg. 1932 met door den schrijver toegevoegde illustraties.

Fondscatalogus van de N.V. Uitgevers-maatschappij Martinus Nijhoff 1853—1931. Afl. Nederl. Oost-Indië XII en Ned. West-Indië XIII. 1932.

Jaarverslag van de Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao over het jaar 1931. (waarin opgenomen Verslag van den Economischen toestand van het eiland Curaçao over het jaar 1931.

Koelie, door M. H. Szekely—Lulofs. Uitg. Mij. Elzevier. f 2.25 (2.90).

Rubber, door M. H. Szekely—Lulofs. Uitg. Mij. Elzevier, 2de druk. f 2.50 (3.90).

Suriname

In ons vorig nummer hebben wij vermeld dat de Koningin een belangrijk bedrag ter beschikking van den Gouverneur van Suriname heeft gesteld, speciaal voor de kindervoeding.

Wij lezen nu in „*De West*" van 9 September:

„Blijkens een van den Minister van Koloniën ontvangen telegrafisch bericht, ontving de Polikliniekvereeniging een gift van *f* 1000,— (één duizend gulden) van H. M. de Koningin, en een van *f* 200,— (twee honderd gulden) van H. M. de Koningin-Moeder, terwijl het Nederlandsche crisiscomité een bedrag van *f* 1500,— (een duizend vijf honderd gulden) ten behoeve van de kindervoeding beschikbaar heeft gesteld."

***

„*De West*" van 16 Sept. deelt nog mede dat de Gouverneur een bedrag van *f* 5653,52 ter beschikking heeft gesteld van de Kindervoeding, zijnde de netto-opbrengst der voor dit doel verkochte weldadigheidszegels. De bruto verkoop dezer zegels bedroeg in Suriname ruim twee duizend gulden, in Nederland ruim zes duizend gulden.

***

De Gouverneur heeft een commissie benoemd om

hem van advies te dienen over de voorgenomen nadere salariskorting voor de Landsdienaren. Zij heeft de keuze tusschen drie stelsels: een algemeene korting van 8 percent voor gehuwden en 13 percent voor ongehuwden (stelsel Welter); een progressieve korting van 5 tot 25 percent (voorstel van eenige Statenleden); een korting van 25 percent op hetgeen thans meer genoten wordt dan het salaris in 1918.

De commissie bestaat uit mr. J. C. Brons, als voorzitter, dr. P. H. J. Lampe, ondervoorzitter, H. F. Esser, lid-secretaris, J. E. Herrenberg, dr. J. W. del Prado, Ph. A. Samson, R. D. Simons en A. C. Thurkow, leden.

***

Bij enkele candidaatstelling is mr. K. J. van Erpecum benoemd tot lid der Koloniale Staten (vacature-May).

Mr. van Erpecum is vroeger reeds lid geweest van de Staten.

***

Gouverneur Rutgers heeft aan de Koloniale Staten meegedeeld dat hij omstreeks 13 October naar Nederland vertrekt in verband met het hem voor 4 maanden in 's Lands belang verleende verlof. Mr. dr. van Haaren zal gouverneur Rutgers vervangen; tweede vervanger is mr. Brons, de president van het hof van Justitie.

***

In hun vergadering van 19 September hebben de Koloniale Staten hun goedkeuring gehecht aan een onderwijs-ontwerp, bepalende, dat het voortaan voor het afleggen van het examen voor de hoofdakte, niet meer noodig is om twee jaren praktisch werkzaam te zijn geweest, doch het voldoende is anderhalf jaar bezitter te zijn van de hulpakte.

Een ontwerp inzake verlenging van de opcenten op de invoerrechten is, na langdurig debat, van de agenda afgevoerd.

***

Op 12 September is in een drukbezochte vergadering te Paramaribo besloten tot oprichting van een koffiebeurs.

Uit het reglement deelt *„De West"* van 13 September o.m. het volgende mede:

De vereeniging zal den naam dragen van „Vereeniging voor den koffiehandel in Suriname."

Het doel is den koffiehandel in Suriname in meer geregelde banen te leiden en wel door het koopen en verkoopen van koffie ter plaatse op een Beurs te doen plaats vinden.

De oprichting van de koffiebeurs heeft den particulieren correspondent te Paramaribo van de N. R. Ct. aanleiding gegeven tot het schrijven van een interessant overzicht van de geschiedenis van de koffiecultuur in Suriname. Men zie het nummer van 10 Oct. Av. bl. B.

***

„Het Algemeen Handelsblad" van 7 October schrijft:

„In het communiqué betreffende het vertrek van den heer Gemmel naar Suriname werd ook gemeld dat deze heer als bedrijfs-ingenieur der firma Stork het koffiefabriek-systeem dr. Fernandes had gebouwd. Ir. W. van Geldrop te Amsterdam deelt ons thans echter mede dat niet de heer Gemmel, maar hij bedoelde fabriek voor het bedrijf in gereedheid bracht en in het jongste voorjaar als voltooid afleverde."

Men zie ons nummer van 6 October.

***

„De West" van 13 Sept. schrijft:

„Volgens ontvangen telegraphisch bericht is de eerste verscheping sinaasappelen van dit seizoen goed overgekomen. Zoowel kwaliteit der vruchten als verpakking werden gunstig beoordeeld. De opbrengst was echter zoo gering dat per kist een vrij groot verlies wordt geleden. Dit was echter verwacht en is voorshands niet de hoofdzaak. De proefzendingen zullen dan ook worden voortgezet tot October a.s.

Welke wonderlijke prijzen tegenwoordig worden betaald, blijkt uit het feit, dat een proefzending honing in Nederland goed werd bevonden, maar men niet meer wenschte te betalen dan 12½ tot 14 cent per kilogram, geleverd in Holland."

Wij meenen in een hier verschijnend blad te hebben gelezen dat er in de kisten nogal bedorven sinaasappelen waren, maar kunnen het uitknipsel niet terugvinden.

***

Den 13en September overleed te Paramaribo de heer Arthur, Philip Penard, een geleerde, die onder zeer moeilijke omstandigheden, zich op verschillend gebied in zeer bijzondere mate heeft onderscheiden. De ornithologie van Suriname trok hem bijzonder aan. Het door hem in samenwerking met wijlen zijn broeder Frederik Paul in twee deelen in 1908 en 1910 uitgegeven boek *„De Vogels van Guyana"* is daar het bewijs van. Zijn lievelingsstudie was de taal, de zeden en gewoonten der Indianen waarover hij veel heeft gepubliceerd. Verder maakte hij veel studie van de folklore van Suriname. Het is hier de plaats niet om al de geschriften van de beide broeders op te sommen.

In *„De West"* van 16 September wijdt zijn vriend, de heer S. H. Azjimman een gevoelig woord aan den overledene.

Wij verwijzen verder naar een uitvoerig artikel van den heer C. H. de Goeje in het Koloniaal Weekblad van 14 Maart 1929 over Arthur Penard.

In onze jonge jaren hebben wij allen een kiem van persoonlijkheid en oorspronkelijkheid, die wij kunnen ontwikkelen of verstikken. Wie dit laatste doet, gaat behooren tot de groote massa, die het leven langs zich heen ziet gaan, zonder zelf veel te beleven en die met min of meer afgunst uit de verte mag toekijken naar het bedrijf van de mannen, die de dingen in de wereld doen.

(„Der Organisator").

Het Baby-Uitzet in Indië

Lijfgoed No. 1

Artikelenreeks van de Firma S. Ferwerda, Vischmarkt 15—19, Groningen. No. 2

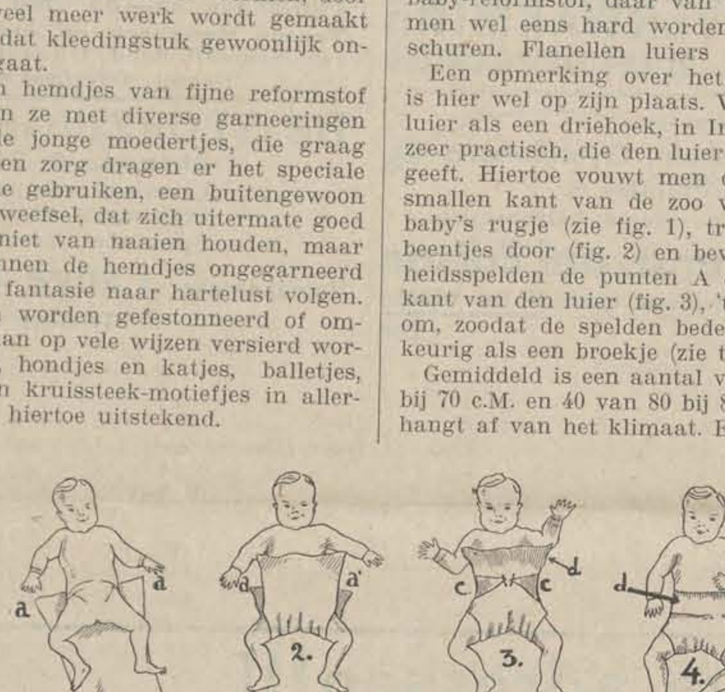
NADRUK VERBODEN

Nu het wiegje klaar is, kunnen we beginnen aan het eigenlijke uitzet, 't lijfgoed van de kleine prins(es). Er valt een groot verschil op te merken tusschen de kleeding van Baby in de bergen en in de specifiek tropische streken. In deze laatste draagt Baby liefst niet anders dan een hemdje en een luier. Meer is niet noodig. Bij feestelijke gelegenheden voltooit een ragfijn kanten schortje of batisten jurkje (het toilet). Op dit gebied zijn tegenwoordig de beeldigste dingskes voor weinig geld te krijgen. Effen of geborduurd met vlinders en bloemen, gegarneerd met kant in strikken op de schouders, in tallooze variaties, het een al fijner dan het andere.

Het spreekt vanzelf, dat van de hemdjes, die dus in de warme streken den „hoofdschotel" vormen, door de jonge moedertjes veel meer werk wordt gemaakt dan in Holland, waar dat kleedingstuk gewoonlijk onder vele lagen schuil gaat.

Voor 's morgens zijn hemdjes van fijne reformstof heel geschikt. Men kan ze met diverse garneeringen klaar koopen, maar de jonge moedertjes, die graag alles zelf maken, moeten zorg dragen er het speciale Baby-reformstof voor te gebruiken, een buitengewoon zacht en soepel poreus weefsel, dat zich uitermate goed hiertoe leent. Zij, die niet van naaien houden, maar wel van borduren, kunnen de hemdjes ongegarneerd koopen en daarop hun fantasie naar hartelust volgen.

Halsje en armsgaten worden gefestonneerd of omhaakt en de voorkant kan op vele wijzen versierd worden, bloemen, vlinders, hondjes en katjes, balletjes, knoopjes, borduursel en kruissteek-motiefjes in allerlei kleuren leenen zich hiertoe uitstekend.

Men kieze voor borduurgaren echter vooral kleurecht materiaal en laat u niet verleiden door de beeldige kluwens kunstzijde en wol, waarvan de kleur niet gegarandeerd echt is.

Tegen de Indische zon is slechts het allerbeste kleuren-materiaal bestand en Baby's uitzetje zou er na 2 weken verflenst uitzien.

Waarlijk voor 't artistiek aangelegde a.s. moedertje opent zich met de hemdjes een gebied van onuitputtelijke fantasie. 's Middags, onder de jurkjes, staat een fijn batisten hemdje aardiger. Ook deze zijn kant en klaar of ongegarneerd te krijgen. Vanzelf sprekend kieze men voor de garneering van deze hemdjes fijner materiaal en werkwijze, dan voor die van reformstof. Zeer geschikt zijn: fijne kloskant, frivolité picotjes of héél smal valencienne-kant voor halsje en armsgaten af te zetten. Voor eventueele garneering van den voorkant komt in aanmerking open borduursel (Richelieu), ingezette kantstukjes, fijne vischgraat-steek, enz. Het verdient aanbeveling om 1ste en 2de grootte in het uitzet aanwezig te hebben. Baby groeit snel en 't jonge mamaatje heeft 't de eerste maanden gewoonlijk te druk om zoo spoedig weer nieuwe kleertjes te maken of te bestellen.

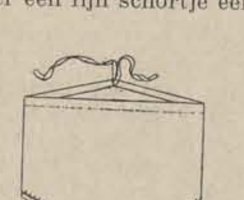
Aan het einde van 't laatste artikel voor het lijfgoed zal een overzicht gegeven worden van het aantal, dat van elk artikel noodig is.

Nu komen wij aan de luiers. Deze bestaan in diverse poreuze weefsels in den handel. De reformstof en de hygrosluiers nemen uitstekend op en hebben 't voordeel, dat ze heel zacht zijn, ook aan de randen. Daar baby in Indië slechts één luier draagt, staan reformstof-luiers echter „gekleeder". Men neme ze dan vooral van 't, reeds hierboven voor de hemdjes genoemde baby-reformstof, daar van de gewone soorten de zoomen wel eens hard worden en langs 't teere huidje schuren. Flanellen luiers zijn natuurlijk overbodig.

Een opmerking over het aanleggen van den luier is hier wel op zijn plaats. Vouwt men in Holland den luier als een driehoek, in Indië is een andere methode zeer practisch, die den luier 't aanzien van een broekje geeft. Hiertoe vouwt men den luier dubbel en den smallen kant van de zoo verkregen rechthoek onder baby's rugje (zie fig. 1), trekt den luier tusschen de beentjes door (fig. 2) en bevestigt met 2 groote veiligheidsspelden de punten A en A1 strak op den voorkant van den luier (fig. 3), 't lange voorstuk slaat men om, zoodat de spelden bedekt worden en de luier zit keurig als een broekje (zie teekening 4).

Gemiddeld is een aantal van 60 luiers b.v. 20 van 70 bij 70 c.M. en 40 van 80 bij 80 c.M. voldoende, doch dit hangt af van het klimaat. Een dozijn kleine driehoekluiers voor de eerste maand is bovendien zeer practisch.

Vindt men onder een fijn schortje een luier toch niet aardig staan, dan kan men een dun batist luierbroekje er over aantrekken (zie teekening), achterzijde hooger dan voorzijde, pijpjes schuif met bandje of elastiekje, afgezet met frivolité picotje of valencienne kantje, b.v. „en complet" met 't hemdje.

In een volgend artikel zal het overige lijfgoed worden behandeld.

Curaçao

De begrooting voor het loopende jaar.

De Koloniale raad heeft naar aanleiding van des gouverneurs gewijzigd ontwerp tot wijziging van de begrooting voor 1932 een uitvoerig voorloopig verslag uitgebracht, waarop de gouverneur even uitvoerig geantwoord heeft. De Raad wil allereerst meer bezuinigen. Zoo door onmiddellijke afschraffing van alle duurtebijslagen voor ongehuwde ambtenaren. Dit zou een kleine f 12.000.— opbrengen, antwoordt de gouverneur, die deze maatregel „ongewenscht" vindt.

De belasting moet intensiever geïnd worden, zegt de raad; op de niet nakoming van den belastingplicht dient een sanctie gesteld. Het eerste is, „niet doenlijk", luidt het antwoord, en die sanctie had ik voorgesteld, maar daaraan hebt ge zelf niet gewild.

We worden ook over de plannen met de Chineezen en Britsch-Indiërs ingelicht:

„Op de Gouvernementsgronden van Groot Kwartier zijn een Chinees en twee Britsch-Indiërs gevestigd. De bedoeling zit bij deze proef voor om de bevolking te doen zien, welke waarde de Curaçaosche bodem voor den tuinbouw heeft. Er is op Curaçao nog steeds gebrek aan versche groente, zoodat bevordering van den tuinbouw van groot belang voor deze gemeenschap moet worden beschouwd. De inheemsche bevolking is niet op de hoogte van dezen bouw. Zij kun nu waarnemen, wat op dit gebied te bereiken is. Het ligt in het voornemen over eenigen tijd de daarvoor meest geschikte persoon inlichtingen aan belangstellenden te doen geven. De arbeid van de drie tuinbouwers is reeds terstond van belang voor den aanvoer van versche groente op de Curaçaosche markt.

Over het algemeen is het standpunt van den gouverneur tegenover de door den raad voorgestelde bezuinigingen, dat de grens van het mogelijke is bereikt.

Nagekomen Berichten.

Autonomie.

Uit dezelfde nota:

„Ondergeteekende is bereid den Minister van Koloniën in overweging te geven de tegemoetkomingen aan de beurstrekkers en de met eene studie-opdracht in Nederland vertoevenden te verminderen met het percentage, door Uwen Raad aangegeven".

Bestuursgemachtigden.

Artikel 78 van het Regeeringsreglement zegt: „De gouvernements-secretaris staat de vergadering van den Kolonialen Raad als griffier bij." Hiermee kan moeilijk in strijd zijn, dat bij wettige verhindering deze ambtenaar vervangen wordt door een „fungeerend" griffier. Maar in de notulen van 29 Augustus l.l. trekt het wel zeer de aandacht, dat de gouverneur den raad zijn griffier ontneemt door hem naar het college, waarin hij een zwijgende en schrijvende vertrouwensrol bekleedt, als bestuursgemachtigde af te vaardigen.

De onpartijdige redivivus!

Curaçao heeft steeds uitgemunt in een fraaie keuze van namen voor zijn kranten. Euwens heeft er in *De West-Indische Gids* van 1922 een heele opsomming van gegeven. „De Onpartijdige" en „El Imparcial" was steeds geliefkoosd met „De Onafhankelijke" en „De Vrijmoedige" in bond. „De Onpartijdige" is nu herleefd als officieel orgaan van de debateerclub „Jong Curaçao".

Deze club blijkt ernst met de zaak te maken zoowel de onderwerpen op de vergaderingen behandeld als de artikelen in het eerste nummer van 3 September 1932 wijzen daarop.

Het is trouwens slechts toe te juichen, dat jong Curaçao zich opmaakt, om zich voor te bereiden voor zijn toekomstige taak. Het zal toch wel eens zoover komen, dat de grondwetsherziening van 1922 in de West-Indische gebiedsdeelen wordt ingevoerd of liever uitgevoerd.

Geschiedkundige sprokkeling.

Uit het *Algemeen Handelsblad* van 13 Oct. 1832: 13 October 1832. — Amsterdam, Vrijdag 12 Oct.

In eenen brief uit Curaçao, d.d. 1 Augustus j.l. leest men het volgende:

„De cholera-morbus, die geesel des menschdoms, heeft den weg tot ons werelddeel gevonden en heeft zich in Zuid- en in Noord-Amerika vertoond. Verschrikkelijk woedt die alles vernielende ziekte in Chili en Canada. In Canada vallen de menschen op straat dood neder, na zich eenige uren in de open lucht bevonden te hebben.

Wij zijn hier, zooals gij denken kunt, niet zeer gerust, daar de mogelijkheid bestaat, dat wij een bezoek er van krijgen, en dan kome ons God te hulp.

Met ons eilandje gaat het niet best. De handel is er als uitgestorven en het vooruitzicht op beterschap duister. De centralisatie der Koloniën valt niet in den smaak der Curaçaoenaars, en het gemeentebestuur, dat nog bestaat, wordt als overbodig beschouwd.

Uit den Verren Vreemde

Het nieuwe koninkrijk Saoedië.

Ook in onzen tijd bestaat de figuur nog van den gelukkigen avonturier die het tot koning weet te brengen. Ibn Saoed is wel niet als gewoon burgerman geboren, maar op zijn 20e jaar was hij toch niet meer dan een van de loten van een geslacht, dat heerschers heeft gegeven aan een kleinen staat aan de Golf van Perzië. Zijn voorouders waren in grooter aanzien geweest. Hiertoe hadden zelfs sultans van Nedzjd behoord. Dit bracht den jongen man op de gedachte er op uit te trekken om de verloren glorie te herwinnen. Aanvankelijk met 25 ruiters de woestijn ingegaan, slaagde hij — om kort te gaan — na vele wederwaardigheden er ten slotte in zich tot Emier van Riaad en daarna tot sultan van Nedzjd te doen uitroepen. Nedzjd beslaat het grootste gedeelte van het uitgestrekte binnenland van Arabië. Meerendeels steppen en woestijn grenst het ten westen aan Hedzjas, het land, dat zich langs de kusten van de Roode Zee uitstrekt, en waarin de heilige steden van den Islam, Mekka en Medina, liggen.

Koning van Hedzjas was Emir Hoessein, die tijdens den grooten oorlog de zijde van de entente koos, zich los maakte van de Turksche overheersching en na het intreden van den vrede droomde van de stichting van een grooter Arabisch rijk. Engeland steunde hem eerst in deze gedachte. Zoo werden twee zoons van Hoessein tot regeerende vorsten van de buurstaten Irak en Transjordanië gemaakt. Maar Hoessein bleek niet de man te zijn, die Engeland meende in hem te kunnen zien. Hij verbruidde het bij zijn onderdanen èn bij Engeland. Wij hebben hierover hier al meer geschreven.

Tot degenen, die tegen hem ingingen behoorde ook Ibn Saoed, de vorst van Nedzjd. Deze was niet alleen politiek hoofd, maar zooals dit in mohamedaansche landen 't geval is, ook godsdienstig hoofd over zijn volk. In zijn land had de orthodoxe secte der Wahabieten veel invloed. Hij wist hun ijver nog aan te wakkeren. Zoo zeiden zij zich de roeping toe over het heilige land te heerschen.

Ook nu weer kort gaande, vermelden wij, dat hij ook hierin is geslaagd. In 1924 en '25 heeft hij oorlog gevoerd met Hoessein, wiens krijgsmacht niet tegen de fanatieke bestrijders bestand bleek en die geen hulp van Engeland kreeg. Ibn Saoed vermeesterde Mekka en Medina. Hoessein werd verdreven. Hij is ten vorigen jare in ballingschap overleden. Ibn Saoed liet zich als koning kronen. Hij voert de teugels van het bewind met krachtige hand. De vrees voor te ver doorgedreven orthodoxe opvattingen heeft hij weten te niet te doen. Ook het buitenland beschouwt zijn regeering als een zegen voor Arabië. Houdt hij zich eenerzijds zoo verwijderd van de buitenwereld dat de Wahabitische hoofdstad Riaad verboden terrein blijft voor Europeanen, anderzijds zoekt hij omgang en aanraking met den vreemde en het moderne.

Er is nog een verzetspartij tegen den Wahabiet overgebleven. De vorst van Transjordanië steunt deze beweging; zijn broeder Ali, die opvolger van zijn vader had moeten zijn, indien deze niet van den troon van Hedzjas gestooten was, laat niet veel van zich hooren, maar werkt toch zeker in stilte nog mee. Aan deze beweging is, enkele maanden geleden echter de genadeslag toegebracht. De voornaamste leider en aanvoerder was Cheik Ibn Rifada. Deze is 30 Juli j.l. gesneuveld bij een gevecht, waarin zijn volgelingen te Gebel Shau, nabij Dibba, gewikkeld waren met troepen van den koning. Bij dien strijd vielen ook twee zoons van den Cheik en vier honderd zijner aanhangers.

De regeering had deze operatie met veel zorg voorbereid. Een groote troepenmacht werkte samen met een flottille langs de Arabische kust. De geleverde slag moet als beslissend worden beschouwd. De troepen van Ibn Saoed hadden maar weinig verliezen.

Volgens het jongste bericht uit Djeddah heeft Ibn Saoed, die voluit Abd el Aziz ib. Abdal Rahman Feisal al Saoed heet en zich de IIIe noemt, nu het besluit genomen om het sultanaat Nedzjd en het koninkrijk Hedzjas, onder één naam samen te vatten als het koninkrijk Saoedië, aldus geheeten naar de dynastie, die hij er ten troon gebracht heeft.

Naar het zich laat aanzien is hier een krachtig Arabisch rijk gesticht, een gebeurtenis zeker van verstrekkende beteekenis voor alle over den aardbodem verspreide islamieten, en voor alle regeeringen die mohammedaansche onderdanen hebben. In hoever met het nieuwe koninkrijk een toestand van blijvenden aard geschapen is, zal in groote mate hiervan afhangen wie of Ibn Saoed eventueele opvolger zal zijn.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

Op Donderdag 27 October a.s. des avonds 8 uur, zal ir. E. F. Suringar in het Gebouw Excelsior, Zeestraat 57b alhier, een voordracht houden over: „Curaçao en een bezoek aan de olievelden van Venezuela", toegelicht met film en lichtbeelden.

Leden en begunstigers van de afdeeling 's Gravenhage hebben met één huisgenoot vrijen toegang op vertoon van hun lidmaatschap- tevens contributiekaart 1932.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN,
Jacob Hopstraat 12. Tel. 554262.

Afdeeling Apeldoorn.

Vrijdag 4 Nov. K. v. d. Veer: „Lief en leed in de dessa".

Donderdag 13 Oct. Dr. W. G. N. v. d. Sleen voor de Volksuniversiteit, 1e kwartaal 1933 twee voordrachten Dr. W. G. N. v. d. Sleen vanwege de afd. en waarschijnlijk nog een extra'tje — als er genoeg leden bijkomen, waar de andere leden zelf eens voor moeten zorgen. Hoe meer leden, des te beter en des te meer kan er gewerkt worden.

Woensdag 30 Nov. A. Pimentel: „Zes jaren onder de koppensnellers van Centraal-Borneo".

Wie in Oct. lid wordt telt mee voor 1933!

Secretariaat: Jagersweg 42; tel. 4027; postgiro 93038.

Afdeeling Groningen.

Het Bestuur der afd. Groningen e. o. maakt bekend, dat op Vrijdag 28 Oct. e.k., des namiddags ten 8 ure in de Commissiezaal van „de Harmonie" te Groningen door Prof. Dr. C. D. de Langen, hoogleeraar aan de Geneesk. Hoogeschool te Batavia, een voordracht zal worden gehouden, waarvan het onderwerp luidt: „De invloed van climatologische factoren in de tropen op den gezonden en den zieken mensch."

Toegang voor leden „Oost en West" vrij plus één huisgenoot. Toegangsprijs voor niet-leden *f* 0,50.

Afdeeling Bergen op Zoom.
Eerste leden-avond seizoen 1932/'33.

Per Dinsdag 11 dezer werd alhier de eerste leden-avond gehouden voor de leden der Bergen-op-Zoomsche afdeeling met hunne huisgenooten zoomede enkele daartoe uitgenoodigde hier ter stede aanwezige verlofgangers. De opkomst voor dezen avond was uitstekend; te acht uur waren ten minste een 250-tal belangstellenden in de zaal van het Roxxy-theater aanwezig.

Bij opening dezer bijeenkomst, heette de voorzitter Mr. Drs. P. A. F. Blom de aanwezigen welkom en deelde o.m. mede, dat voor November en December e.k. spreekbeurten vervuld zullen worden door de Heeren Johan Koning en dr. G. van der Sleen, terwijl mede voor de maanden Januari t.m. Maart 1933 een attractief programma voor de afdeelings-bijeenkomsten te wachten staat.

Voor de pauze werden enkele amusements-films afgedraaid, daarna kwam de Bali-Film „De Kris" aan de beurt, een artistiek opgenomen film met volleerde actrice's en acteurs, welke gave deze kunstzinnige Balineesche Bevolking van nature blijkt te bezitten. Genoemde film viel dan ook zéér in den smaak der aanwezigen; zij gaf een gaaf en ongekunsteld beeld van de zeden en gebruiken der bewoners van het eiland Bali.

Onze Bergen-op-Zoomsche afdeeling blijkt niettegenstaande de ongunst der tijden nog vol levenskracht, wij treden dan ook gesteund door het succes van dezen avond met groot vertrouwen dit winterseizoen tegemoet en hopen door voortdurende propaganda in het Westen van Brabant velen ervan te kunnen overtuigen, dat „Oost en West en Nederland krachtig door het Rijksverband" geen holle leuze genoemd kan worden, doch een oeconomische noodzakelijkheid is en blijft voor Oost en West zoomede voor Nederland, welke landen door eeuwenoude banden zijn saamgegroeid tot een harmonisch ontwikkeld geheel, hetwelk alle stormen kan weerstaan.

DE AFD. SECRETARIS.

Afdeeling 't Gooi.
(Zetel Hilversum).

Het bestuur dezer afdeeling heeft voor de opening van het seizoen den heer L. Maurenbrecher, lid der Vereeniging, oud Luit.-kol. O. I. L., bereid bevonden op Dinsdag 25 October e.k. ten 8 ure precies in de Foyer van hotel „Hof van Holland" te Hilversum, een causerie met gekleurde lichtbeelden te houden, welke o.a. betrekking heeft op „Het leven van den Javaan", „de Rijstcultuur", „Dwars door Sumatra" enz.

Er zal worden gepauzeerd, terwijl de bijeenkomst uiterlijk 10.30 uur zal zijn geëindigd. Vrij entreé voor leden met *een introducé(e)*; meerdere plaatskaarten worden op aanvraag verstrekt.

Een groote opkomst wordt tegemoetgezien, daar dezen avond mooi en zeer belangwekkend belooft te worden.

DE SECRETARIS.

Afdeeling Amsterdam.

Op Vrijdag 4 November a.s. zal Dr. W. G. N. van der Sleen voor de leden onzer Afdeeling in de groote Aula van het Koloniaal Instituut eene lezing met lichtbeelden en films houden over *Curaçao, Aruba en Boinaire.*

Op Maandag 14 November Pastoor P. Vertenten, Superior Reg. der Missie van Coquilhatstad over „De kunde-negers van het Evenaarsgebied in Belgisch-Congo.

L. D. PETIT,
Secr. Afd. Amsterdam.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwisselformulier en zulks teneinde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad *f* 0.25 „Curaçao", naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welker secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken.

Surinaamsch Handelskantoor.

Gaarne brengen wij ter kennis onzer leden dat de heer H. J. Wolff, oud-secretaris onzer afdeeling te Paramaribo, thans hier te lande, in het perceel Laan van Nieuw Oost-Indië 78 een Surinaamsch handelskantoor heeft opgericht waar inlichtingen, van dat Gewest, op elk gebied, gaarne zullen worden verstrekt.

Een kwart eeuw luchtvaart.

Op Woensdag 19 dezer herdacht de Kon. Ned. Ver. voor Luchtvaart haar zilveren jubileum. Zij werd een kwart eeuw geleden te 's-Gravenhage opgericht, waartoe de zee-officier A. E. Rambaldo het initiatief genomen had.

Aan blijken van belangstelling heeft het de jubileerende vereeniging niet ontbroken. De receptie in Hotel de Witte Brug was zeer druk bezocht. Ook het Bestuur van „Oost en West" bood de jubileerende Vereeniging haar gelukwenschen aan.

VAN DE REDACTIE.

Algemeen Nederlandsch Verbond.
Afdeeling Boekverspreiding.

Ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan op 18 October van de Boekencommissie sedert 1932 genoemd Afdeeling Boekverspreiding van het A. N. V. zal van 18 tot en met 24 October in Laan 34 een tentoonstelling worden gehouden welke een beeld zal geven van de geschiedenis en den arbeid gedurende 30 jaren.

De tentoonstelling is geopend van 10 tot 12 en van 2 tot 5 uur. Zondag 23 October alleen van 3—5 uur.

De bezoekers hebben dan tevens gelegenheid het Stammuseum van het A. N. V. te bezichtigen.

FRED. OUDSCHANS DENTZ,
Leider der Afd. Boekverspreiding.

Radiotelefoonverkeer met Indië.

Gedurende de maand September 1932 werden in het radiotelefoonverkeer met Ned.-Indië in totaal 274 gesprekken gevoerd, waarvan er 115 in Nederland en 159 in Indië werden aangevraagd.

Van de hier te lande aangevraagde gesprekken hadden er 82 betrekking op zakelijke- en 33 op familie-aangelegenheden. Voor Indië bedroegen deze getallen resp. 81 en 78.

In totaal werden 155 gesprekken van huis uit gevoerd, waarvan in Nederland 75 en in Indië 80 werden aangevraagd.

In het radiotelefoonverkeer Europa—Ned.-Indië via Nederland werden in September in totaal 8 gesprekken gevoerd, n.l. met België 1, Engeland 2, Frankrijk 3, Tsjecho-Slowakije 1 en de Ver. Staten v. Noord-Amerika 1.

Luchtpostpakketten voor Indië.

Sinds 1 October kunnen met den luchtdienst Amsterdam—Bandoeng ook luchtpostpakketten worden vervoerd, echter zonder dat daarbij aangifte van waarde is toegelaten. In afwijking van de ter zake bestaande bepalingen mogen echter in deze pakketten wel goud of kostbaarheden worden gesloten.

Deze regeling is ook van toepassing op de retourvluchten uit Indië.

Luchtpost uit Indië.

Blijkens mededeeling van de Indische Postadministratie heeft het retourvliegtuig de „Oehoe" 198 K.G. post aan boord, bestemd voor Nederland, benevens 1 postpakket met een gewicht van 910 G.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 13 Oct. j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werd 249 K.G. 135 G. bruto luchtpost verzonden met een netto gewicht van 222 K.G. 765 G.

De zending bevatte 13264 brieven t/m. 5 gram; 1200 brieven t/m. 10 gram; 1897 stuks zwaarder dan 10 gram; 336 briefkaarten en postwissels; 109 drukwerken, akten en monsters, zwaarder dan 5 gram; 2555 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 19361 stuks; benevens 2 postpakketten met een brutogewicht van 2 K.G. 400 G.

De K. N. I. L. M. in Augustus 1932.

Het aantal passagiers op de regelmatige lijnen vervoerd was ongeveer gelijk aan dat in Juli.

Behalve de gewone maandelijksche rondvluchten in Batavia, Soerabaja, Bandoeng en Medan werden in Augustus pleziervluchten georganiseerd in Semarang, Magelang en Djokja, welke veel succes hadden.

Ruim 1100 personen namen aan de rondvluchten deel, waarvan meer dan 400 schoolkinderen.

Het totaal aantal personen, dat in Augustus vloog, naderde de tweeduizend, gespecificeerd als volgt:

Batavia—Bandoeng	268
Bandoeng—Batavia	278
Batavia—Semarang—Soerabaja	94
Soerabaja—Semarang—Batavia	121
Batavia—Palembang—Singapore	20
Singapore—Palembang—Batavia	22
Batavia—Palembang—Pakanbaroe—Medan	28
Medan—Pakanbaroe—Palembang—Batavia	14
Rond- en speciale vluchten	1131
Totaal	1976

Aan vracht werd vervoerd 6291 K.G., aan luchtpost 1517 K.G. of ruim 106.000 brieven, aan luchtpostpakketten 134 K.G.

Een regeling inzake de betaling van coupons en uitgeloten stukken.

De minister van Koloniën heeft na overleg met het bestuur der Vereeniging voor den Effectenhandel zijn goedkeuring gehecht aan de volgende regeling met betrekking tot de Nederlandsch-Indische dollarleeningen.

Indien zich, ter beoordeeling van den minister van Koloniën omstandigheden voordoen, waardoor de houders van obligatiën der ten laste van Nederlandsch-Indië uitgegeven leeningen 1922 A, 1922 B en C, 1923 C en 1921 D bezwaren zouden ondervinden bij het ontvangen in Nederland van de tegenwaarde der in goud luidende muntsoort, waarin deze leeningen zijn aangegaan, zullen de houders in de gelegenheid worden gesteld hun coupons op nader te bepalen dagen vóór den datum, waarop die rentebewijzen ingevolge de leeningsvoorwaarden te New-York betaalbaar zijn, tegen recu in te leveren bij een nader aan te wijzen inleveringskantoor in Nederland. De betaling van de coupons zal alsdan op den vervaldatum geschieden en wel met een door den minister van Koloniën telkenmale vast te stellen bedrag, overeenkomende met de tegenwaarde in guldens van het nominale bedrag dier coupons, omgerekend met inachtneming van het dan geldend theoretisch gouduitvoerpunt van Noord-Amerika, verminderd met kosten.

Een overeenkomstige regeling zal, indien de hierboven genoemde omstandigheden zich voordoen, gelden ten aanzien van de uitgelote obligatiën der leeningen 1922 B en C, 1923 C en 1921 D.

Voor de lossingen van de leening 1922 A is het niet mogelijk een dergelijke regeling te maken in verband met de contractueele bepalingen dezer leening.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië

Ds. W. E. v. d. Berg, predikant bij de Protestantsche Gem. in N.I., Helenaveen; H. A. Samson, onderwijzer b.h. openb. l. onderw., Plantsoen 7, Leiden.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

N. Groot, loods 1e kl. te Soerabaja, Vondelstr. 444, Amsterdam-W.; N. Genet, havenm. 3e kl. te Menado, Marconistr. 31, Den Haag; na 1 Nov. a.s. Nassaukade 175 II, Amsterdam-W.; mej. C. L. Bonnet, gouv.arts b.d. Dienst van de Volksgez., Bikbergerweg 1, Naarden; A. Duyn, boekh. ambt. 1e kl. b.d. Gouv. Acc.dienst, Marnixlaan 37, Amersfoort; H. Olthof, schoolh. bij het O.W.L.O., p.a. H. Olthof, Varsel-Hengelo (Gld.); W. Vlaspolder, ondercomm. v. pol. bij de veldpolitie, Schiedamscheweg 107a, Rotterdam; M. W. Groeneveld, mulo-onderw., Marlotteplein 44, Amsterdam-O.; F. Avontuur, techn. ambt. 1e kl. bij de P.T.T., p.a. C. Kraan, Archimedeslaan 9h, Amsterdam-O.; mej. A. Wille, leerares bij de H.B.S. te Soerabaja, Koninginneweg 22, Haarlem; F. Avontuur, techn. ambt. 1e kl., Archimedeslaan 9, Amsterdam-O.; A. Tj. de Groot, leeraar bij de H.B.S., te Semarang, Deventerweg 139, Zutphen; H. A. Petrie, ambt. 4e kl. I. U. en Acc., Haringplaats E 93a, Middelburg; E. J. Wind, opp.-houtvester, Anjelierstraat 2, Den Haag; A. Nol, schoolhoofd O.W.L.O., Verl. Groenelaan 4, Wijk aan Duin (post Beverwijk); J. Kriek, Mulo-onderw., Waalstraat 36 III, Amsterdam-Z.

Met Pensioen.

C. Th. Deeleman, Mulo-onderw. te Poerwokerto, Poste Restante, Utrecht; J. N. de Jel, leeraar K.W.S. te Batavia, Jacob Mosselstraat 26, Den Haag; H. Mulder, hoofdradiocommies P.T.T., Meersenerweg 315, Maastricht; W. F. L. Bogaardt, tijd. wnd. hoofdkantoorh. bij den P.T.T.-dienst te Medan; Eschdoornstraat 46, Den Haag; F. Strik, ambt. der besch. van den adv. v. d. decentralisatie, Leidschekade 85, Amsterdam.

Namen en adressen der Afdeelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
Arnhem: G. J. v. d. Heide, Benedendorpsweg 8, Oosterbeek.
Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
Bergen op Zoom: C. Sitsen, Antwerpsche Straat 28.
Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnikenweg 119.
Curaçao (West-Indië) H. J. C. Bodenburg, Hellmund, Willemstad.
Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.
't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
Groningen: Mr. J. Feitsma, Heerestraat 79.
Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.
Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.
Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Rozenstraat 20.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Berg en Dalsche weg 134.
Paramaribo: M. H. Stephan, Zwartenhovenbrugstraat 35.
Rotterdam: F. A. Vervloet, Westersingel 87.
Twente: J. J. Hansma Enschedé, Groen van Prinstererlaan 37.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.

Leden van „Oost en West"

Doet Uwe inkoopen bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad" door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K.W.". Ook daarmede steunt gij de belangen van de Vereeniging.

Mutatiestaat van 12 tot 19 October '32

Nieuwe Leden:	Voorgesteld door:
F. Hoogewerff, Arnhem, Roermondsplein 3.	den Voorzitter van de afd. Arnhem.
Mr. C. de Roon Swaan, Velp (G.), Vijverlaan 17.	Dr. M. van Leeuwen te Arnhem.
H. Couvret, Arts, Arnhem, Willemsplein 3.	Mevrouw J. van Aken te Arnhem.
Mr. J. A. H. Coops, Wethouder te Apeldoorn, Jachtlaan 40.	den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.
N. J. Bink, Rijswijk (Z.-H.), Haagweg 65.	den heer J. Noordhoff te Den Haag.
U. Bootsma, Oud-Inspecteur v.h. Westersch L.O. in N.-I., Den Haag, p.a. Prins Mauritsplein 23.	den heer H. Rosier te Den Haag.

Adresveranderingen:

D. van Reijendam, Oud-O.-I.-Ambtenaar, Haarlem, van Nagtzaamstraat 2, naar: Amsterdamsche Vaart 250.

Familie D. ten Cate Brouwer, van: Alphen a.d. Rijn, Julianastraat 67, naar: Leiden, Wassenaarsche Weg 6.

A. M. Kerkkamp, Amersfoort, van: Lange Bergstraat 15, naar: Jakob Catslaan 29.

J. Th. G. Dulfer, O.-I.-Ambtenaar, m.v., Utrecht, van: Stadhouderslaan 56, naar: Laan van Minsweerd 64.

Mevrouw J. de Vaynes van Brakel Buys—van Baar van Slangenburgh, van: Utrecht, Koningslaan 71, naar: Den Haag, van Alkemadelaan 350.

Ir. J. N. van Ruijven, van: Eindhoven, naar: Den Haag, Adelheidstraat 39.

W. F. R. Essed, Arts, Den Haag, van: Stadhouderslaan 145, naar: v. Hoornbeekstraat 32.

J. C. Koster, Luitenant-Generaal, van: Den Haag, naar: Bandoeng.

J. J. M. A. Popelier, Oud-Resident, van: Pekalongan, naar: Den Haag, Anthonie Duijckstraat 95, p.a. Familie L. J. Joon (tijdelijk adres).

M. A. van der Sprong, Oud-Inspecteur P. en T., van Montreux, naar: Brussel, Rue des Plantes 1, p.a. Dumoulin.

J. A. van Arcken, Oud-O.-I.-Hoofdambtenaar, van: Lausanne, naar: Bazel, Park-Hotel, Bernerhof.

H. Kalkman, Hoofd H.I.S. thans te Oengaran.

G. A. Nelissen, Controleur 1ste kl. P.T.T., thans te Semarang, Bangkong 34.